

L'ESP

REVISTA DE LLETRES

TARDOR / 2005 / NÚM. 40 / 1€

**DOSSIER: *TIRANT LO BLANC*,
UN CLÀSSIC MOLT ACTUAL**

ENTREVISTES:
RODOLF SIRERA
ISABEL-CLARA SIMÓ

PERFIL: JOSEP BALLESTER

EXTRACTE: *EL RELLOTGE
MECÀNIC*, DE PHILIP PULLMAN

QUADERNS D'ANIMACIÓ
LECTORA: VÉENEN ELS ALTRES
MANIÀTICS!

edicions
bromera

S U M A R I

3 OPINIÓ
LECTORS A L'ESTADI
CARME RIERA

4
L'OPINIÓ DE LA CRÍTICA

5 PERFIL
JOSEP BALLESTER
JAUME PÉREZ MONTANER

6
FLAIXOS

9
VINT-I-CINC ANYS DE
'CRIM DE GERMANIA'
LOURDES TOLEDO

10 ENTREVISTA
RODOLF SIRERA
PERE CALONGE

12 EXTRACTE
EL RELLOTGE MECÀNIC

13 QÜESTIONARI
ISABEL-CLARA SIMÓ
ALÍCIA TOLEDO

DOSSIER

TIRANT LO BLANC,
UN CLÀSSIC MOLT ACTUAL

15
UN *TIRANT* PER A CADA LECTOR
FRANCESC MACHIRANT

16
UNA NOVA I FECUNDA VISITA
AL *TIRANT*
JORDI SEBASTIÀ

18
TIRANT CAVALCA PEL MÓN
SILVESTRE VILAPLANA

20
SECTES: QUAN UN *PARADÍS*
RESULTA UNA TRAMPA
PEPE RODRÍGUEZ

21
LA RENOVACIÓ
DE LA LEXICOGRÀFIA
JOSEP LACREU

22 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA
VÈNEN ELS ALTRES MANIÀTICS!
XAVIER MINGUEZ

24 QUADERNS D'ANIMACIÓ LECTORA
PREPARACIÓ DEL RACÓ DE LECTURA
MARIA VIU

25
RESSENYES

29
NOTÍCIES

30 EL RETROVISOR
MOR UNA VIDA, NAIX UN BEST SELLER
MARC CANDELA

PORTADA: DIBUIX DE MANUEL BOIX.

EDITORIAL

El 'Tirant' *com a símbol i emblema*

Per sort –perquè d'alguna manera això encara és, a pesar de tot, un senyal de la nostra vitalitat com a poble–, el *Tirant lo Blanc* continua estant, ara i adés, d'actualitat: bé siga per un assaig de Mario Vargas Llosa o per l'edició en còmic, per un estudi de Riquer o una edició d'Albert Hauf, per una adaptació teatral de Maria Aurèlia Capmany o de Benet i Jornet, pel cinquè centenari de la seua publicació o l'aparició d'una excel·lent biografia novel·lada del seu autor, o bé pels dibuixos de Manuel Boix i, fins i tot, per una versió cinematogràfica, amb polèmica inclosa, la qual cosa, tot plegat, no fa més que vivificar contínuament la novel·la clàssica més important i reconeguda de la nostra literatura.

Tot aquest permanent interès per una de les produccions artístiques més significatives que hem donat a la cultura universal, com és lògic, ens ha d'omplir d'orgull. I és bo que així siga. Només amb una autoestima capaç de fer-nos sentir igual als altres aconseguirem guanyar un futur que no ens és, per desgràcia, massa favorable. La pervivència del *Tirant* esdevé d'aquesta manera un símbol, però com tots els símbols ha de ser, alhora, només el cim o la punta d'espasa de tot un cos que, al darrere, el sosté i l'empeny cap endavant. Per això mateix, tampoc no és bo que ens quedem només amb el vèrtex més brillant. Convé mantenir net i actiu tot el castell. Sobretot, perquè a més del *Tirant* i d'Ausiàs March –l'altre clàssic també reivindicat contínuament–, hi ha altres noms i altres obres dignes de mantenir sempre vives: Jordi de Sant Jordi, Lluïl, Corella, Roig, Isabel de Villena, Metge, Vicent Ferrer, Timoneda, Pere Serafi, Joan Ramis, etc.

I en aquest llarg etcètera hauríem d'incloure també els clàssics més recents i els escriptors contemporanis. En aquest sentit, l'afortunat vigor que ens mostra el *Tirant* hauria de servir-nos d'emblema per a interessar-nos per la resta de la nostra literatura i fer-nos sentir responsables de la seua difusió més enllà de les nostres fronteres, ja que és evident que no li manca en absolut qualitat, tal com ho demostren noms com els de Verdaguer, Maragall, Pla, Rodoreda, Fuster, Estellés, Espriu o Riba, per dir-ne només uns quants a l'atzar. Fem, doncs, l'esforç i no oblidem els nostres autors –en tenim amb un nivell comparable al de les altres literatures més consolidades– i, sobretot, ajudem els nostres autors d'ara, els que encara són vius i actius, a fer que puguin bastir les seues creacions amb el nostre suport com a lectors. És, aquest, un objectiu que, des de la revista *L'illa*, sempre hem intentat aconseguir. Per això, ens hem esforçat per divulgar i donar a conèixer l'obra d'autors com Joan Francesc Mira, Isabel-Clara Simó, Ferran Torrent, Josep Lozano o Rodolf Sirera, entre altres. Es tracta, sens dubte, d'una aposta que ens agradaria veure compartida.

LECTORS A L'ESTADI

CARME RIERA

AHIR VAIG SOMIAR QUE EL CAMP DE FUTBOL S'OMPLIA DE LECTORS. ERA GENT QUE ENTRAVA AMB UN LLIBRE A LA MÀ I, MENTRE ESPERAVA QUE EL PARTIT COMENCÉS, L'OBRIA AMB CARA DE FELICITAT. ELS UNS EL DEVORAVEN EN SILENCI, ELS ALTRES LLEGIEEN EN VEU BAIXA ALS SEUS ACOMPANYANTS, NENS O PERSONES DE VISTA CANSADA. UN SENYOR GRAN RECITAVA VERSOS D'ESPRIU A LA QUE SEMBLAVA LA SEVA ESPOSA DE SEGONA GENERACIÓ: «COM M'AGRADARIA D'ALLUNYAR-ME NORD ENLLÀ ON DIUEN

QUE LA GENT ÉS CULTA I LLIURE, DESVETLLADA I FELIÇ». UN AVI LLEGIA ALS SEUS NÉTS UN EPISODI DE L'ODISSEA QUE ELS TENIA BOCABADATS. EREN, PERÒ, MAJORIA ELS LECTORS SILENCIOSOS QUE DONAVEN LA RAÓ A LES LLISTES DELS LLIBRES MÉS VENUTS ELS NOMS DELS QUALS NO DIRÉ PER NO FER-LOS ENCARA MÉS PROPAGANDA... DESPRÉS, EN SORTIR ELS JUGADORS, TOTS TANCAREN ELS EXEMPLARS I ES LLIURAVEN A L'ESPECTACLE DE L'ESPORT, AMB LA MATEIXA PASSIÓ.

En el meu somni també em veia a mi mateixa mirant des de casa la retransmissió del partit, amb un llibre a la mà. Diuen que no som responsables dels nostres somnis però jo crec que sí. Fins i tot crec que l'inconscient trama en exclusiva allò que li permet, així els nostres somnis diuen més de nosaltres que nosaltres mateixos. El meu de l'estadi sembla clar que té a veure amb el desig de fomentar la lectura en una societat molt futbolística i poc lectora, en la qual un jugador és, per golejada, molt més important que un escriptor, i una entrada de tribuna per a qualsevol partit interessant costa més que el volum més rar, gruixut i ben enquadrat que puguem trobar, i a sobre no és efímer com l'espectacle futbolístic.

No tinc, però, cap intenció d'abominar el futbol, sinó d'assenyalar que esport i lectura poden conviure perfectament encara que el nombre de gimnasos superi en qualsevol ciutat del nostre país el de la suma de biblioteques més llibreries, i la immensa majoria de la gent es declari afeccionada al futbol i no a la lectura.

Malgrat les diferències que hi ha entre anar al futbol i llegir, i que això darrer requereix un major grau de concentració i una major capacitat d'abstracció. No hi ha cap dubte que ambdues opcions tenen a veure amb hàbits. Hàbits familiars, en primer lloc i hàbits socials, en segon.

Compartir hàbits en una societat tan gregària com la nostra és un bon símptoma d'integració. Poder parlar de futbol pot constituir una necessitat peremptòria en certs ambients; en moltes famílies anar al futbol va més allà d'un costum esportiu, és una tradició sagrada que passa de pares a fills.

No succeeix el mateix amb els llibres i la lectura. Parlar de llibres, de llibres bons, dolents i fins i tot d'aquells infectes, els autors dels quals són uns ximplers corruptes, uns petits estafadors literaris, no sol donar peu a cap conversa, si no és entre gent de l'ofici. I les famílies no acostumen, amb excepcions, naturalment, a presumir de ser entusiastes de la lectura. No obstant això, els hàbits es creen, i res millor per a demostrar-ho que l'exemple del futbol, que va passar en poc temps d'esport minoritari a espectacle de masses.

En conseqüència, si volem que la gent llegeixi comencem per crear l'hàbit. Que els infants vegin que els seus pares llegeixen, que els adults vegem que la classe dirigent, que els polítics i els comunicadors, els banquers i els sindicalistes, els esportistes i els actors llegeixen. Que fins i tot els famosos, en lloc de contractar negres que els escriguin els llibres que ells ni tan sols han llegit, han pres el costum de llegir. Potser aleshores, sols aleshores, ja no tindrem necessitat d'anar nord enllà per a ser més lliures, cultes i feliços.

**Esport i lectura
poden conviure
perfectament encara que
el nombre de gimnasos
superi en qualsevol
ciutat del nostre país
el de la suma de
biblioteques
més llibreries**

REVISTA DE LLETRES

40

TARDOR

2005

L'ILLA ÉS UNA PUBLICACIÓ D'EDICIONS BROMERA,
COORDINADA PER JOSEP A. FLUIXÀ I DIRIGIDA PER
JOAN CARLES GIRBÉS.

CONSELL DE REDACCIÓ: MARTA ESTRELLES I MARIA
VILLALBA

CONSELL ASSESSOR: PASQUAL ALAPONT, JOSEP
BALLESTER, JEREMIES BARBERÀ, SALVADOR BATALLER,
JOSEP GREGORI, VÍCTOR A. OROVAL, JOSEP PALÀCIOS,
ENRIC SALOM I ENRIC SÒRIA

CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA, AMAIA CRESPO, BEGONYA
SOLER I CARMÉ M. SOLER

DISSENY GRÀFIC: ENRIC SOLBES

ARXIU GRÀFIC: DESIRÉE PALMA

MAQUETACIÓ: EVA BUENO, SANTI CERVERA, SUSANA
FRAGUAS, PERE FUSTER, DANI ROSELLÓ I XAVIER
TORTOSA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: APARTAT DE CORREUS 147,
46600 ALZIRA (RIBERA ALTA), TELÈFON 962 402 254

ADREÇA A INTERNET: www.bromera.com

CORREU ELECTRÒNIC: illa@bromera.com

CONTRACTACIÓ DE PUBLICITAT: comercial@bromera.com

IMPRESSIÓ: BORMAC

TIRADA: 36.000 EXEMPLARS

ISSN: 1134-8666 / DL: V-166-1990 / PVP: 1 €

L'ILLA NO S'IDENTIFICA NECESSÀRIAMENT AMB ELS
ARTICLES DELS SEUS COL·LABORADORS, NI ELS TOR-
NA ELS ORIGINALS NO SOL·LICITATS, NI HI MANTÉ
CORRESPONDÈNCIA.

L'ILLA AUTORITZA LA REPRODUCCIÓ DELS SEUS ARTI-
CLES SI SE'N FA ESMENT DE LA PROCEDÈNCIA.

L'opinió de la crítica

«*País de faula* és una obra fascinant, curulla d'ironia i d'un gran sentit de l'humor, que posa de manifest la misèria i la grandesa de la humanitat.»

JOAN AGUT, *Avui*
Març de 2005

«*Quan la lluna escampa els morts* és un llibre valent i, per la temàtica que tracta, és tota una sorpresa.»

FRANCESC CALAFAT, *El País*
Maig de 2005

«Un gran llibre, per a seguir mantenint dempeus una certa capacitat d'observació crítica de la realitat i, per damunt de tot, de reacció i de consciència de l'estat on (con)vivim.»

MANUEL GARCIA GRAU, *Levante-EMV*
Maig de 2005

«Josep Iborra és i ha de ser un dels nostres referents, i el seu assaig, un llibre de capçalera, d'aquells que ell mateix reivindica en les pàgines d'*Inflexions*.»

MAITE INSA, *Lletres Valencianes*
Estiu de 2005

«Una obra àgil i aconsellable per a qualsevol jove a qui agradi tot tipus de lectura [...]. Un premi ben atorgat –Bancaixa de Narrativa Juvenil– a un autor que demostra tenir molta classe.»

JOAN PORTELL RIFÀ, *Faristol*
Juny de 2005

«Una història àgil, imaginativa i interessant [...]. La línia i l'estil de *Les costures del món* fan augurar obres importants i ambicioses de l'autora.»

PEP MOLIST, *Presència*
Setembre de 2005

JOSEP BALLESTER

JAUME PÉREZ MONTANER

QUAN L'ANY 1985 UN JOVENÍSSIM JOSEP BALLESTER DONÀ A CONÈIXER EL SEU *PASSADÍS VORAÇ DEL SILENCI*, ERA JA EVIDENT QUE UNA VEU DECIDIDA, BASADA EN UNA FERMA VOLUNTAT LITERÀRIA, S'INCORPORAVA AMB FORÇA AL PANORAMA POÈTIC DE LES LLETRES CATALANES. ALGUNES DE LES SEUES CARACTERÍSTIQUES, COM L'ENFRONTAMENT SENSE PREJUDICIS AMB LA REALITAT, LA IRONIA LLEUGERAMENT INSINUADA, LA REFLEXIÓ SOBRE LA PRÒPIA EXISTÈNCIA, SOBRE

L'AMOR I SOBRE LA MORT, ARRIBEN DE LLIBRE EN LLIBRE FINS A AQUEST, DE TÍTOL TAN PODERÓS I CONTUNDENT, *L'ODI*, QUE TOT JUST ARA ACABA D'APARÈIXER. EN EL CAMÍ, ALGUNES OBRES QUE CONFIRMEIN AMB ESCREIX AQUELLA PRIMERA EVIDÈNCIA: *TATUATGE* (1988), *OASI* (1989) *L'HOLANDESS ERRANT* (1994) I *LA MAR* (1997), JUNTAMENT AMB LES PLAQUETTES *FOCAL CELLER* (1988) I *TÀLEM* (1992), SÓN JA PART DE LA MILLOR POESIA CATALANA DELS DARRERS VINT ANYS.

La seua és una poesia que es manté loberta des de l'inici tant a les inquietuds personals com a les col·lectives, però que apunta sobretot a la superació literària, a la recerca de la concisió en alguns moments tal com ve assenyalada fins i tot en la majoria dels seus títols. La qual cosa no és obstacle per a les freqüents referències literàries i culturals o per a la presència en molts dels seus poemes d'un to conversacional que podria entroncar amb Kavafis o amb les *Horacianes* d'Estellés. «Presagi», en *Oasi*, n'és un magnífic exemple, basat ara en Leopardi; Ballester emmarca amb encert les paraules, la reflexió del gran poeta italià, la inanitat de les coses, el desig i l'esperança, la visió de la mort, el *vanitas vanitatum* de la tradició estoica: els quatre primers versos ens presenten l'escena, els quatre darrers accentuen calladament la tristesa infinita d'una mort presentida: «I la transparència de l'aire / va devastant silenciosament el paisatge».

UN AUTOR QUE APUNTA ALT

Des de l'inici Ballester juga a fons amb els seus poemes, com en aquella enigmàtica partida d'escacs que tanca els versos d'*Oasi*, sabedor que «cada mot inventa la desfeta», la pròpia desfeta, en la lluita a mort per la supervivència. Per aquesta mateixa raó sol apuntar ben alt. *Tatuatge* refà el mite d'Aquil·les, cosa que ja apuntava en el seu llibre anterior; el refà incorporant-lo a la seua pròpia lluita per la poesia i adaptant-lo a les seues dèries, al seu context vital i cultural.

Amb *L'odi*, Ballester ha guanyat el XXII Premi Roís de Corella.

© Teresa Sanz

La poesia és el centre de les seues reflexions, però la dedicació a la literatura traspasa amb freqüència les fronteres del poema, capaç d'enfrontar-se amb qualsevol gènere o text: tant l'assaig de caire acadèmic —com *L'educació literària*, per exemple, o els seus estudis sobre Joan Fuster o sobre la poesia de postguerra—, com l'assaig creatiu, de reflexió personal. *La traïció d'Ariadna* n'és una bona mostra, així com moltes de les proses que publica quinzenalment al diari *Levante*. Sense oblidar la seua notable i ben encertada incursió en la literatura per a infants, tant en narrativa com en teatre i poesia: *L'estrella dansarina*, *La princesa Neus* i *la Cuca Fera* o *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* representen respectivament els tres gèneres.

El seu compromís com a escriptor l'ha portat a una participació ben activa, com a vicepresident durant vuit anys, en l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Perquè el fet literari en tota la seua extensió, en la concepció i en la pràctica de Ballester, pot ser una vacuna contra els excessos de la metafísica, contra els mateixos paranys del llenguatge, contra les trampes de la veritat i fins i tot contra les insídies de la cultura.

És així com hem d'entendre la seua dedicació cada vegada més intensa a l'escriptura i el recurs a la traducció d'alguns dels seus autors preferits, com Giacomo Casanova, Cesare Pavese, Salvatore Quasimodo, Pier Paolo Pasolini, Giorgio Bassani o Dario Fo.

**Ballester traspasa
les fronteres de la
poesia i s'enfronta a
qualsevol gènere:
de l'assaig al teatre,
de la literatura
infantil a la traducció**

L'ODI. JOSEP BALLESTER. BROMERA, 2005.

Dubtes ?

Per què cada mes de setembre, amb l'inici del curs escolar, s'obri de nou el debat sobre la gratuïtat del llibre de text? No seria hora que els governants buscaren una solució definitiva i no demagògica per a resoldre aquest tema? Per què els costa tant d'acceptar el sistema del xec llibre, que és l'únic que garanteix la pervivència del sector del llibre i el que més afavoreix les famílies?

Per què en aquest debat apareixen els editors com els «roïns de la pel·lícula», quan les editorials estan a favor de la gratuïtat dels llibres de text?

Quan s'acabaran els descomptes exagerats que apliquen els grans magatzems en el llibre de text i que contribueixen a enfonsar la xarxa de llibreries tradicionals?

Com poden defensar algunes administracions el sistema de reutilització que tan mals resultats ha donat en els països on s'ha implantat i que fomenta les desigualtats socials?

«La literatura és una de les belles arts, o no és res més que pur producte comercial. O ens fa una mica més feliços, o val ben poc la pena.»

Joan F. MIRA,
El Temps, agost 2005

«El primer trimestre de 2005 ha sigut el pitjor en venda de llibres des de fa molts anys.»

Glòria MAÑAS, presidenta del
Gremi de Llibrers de València,
Levante-EMV, maig 2005

«Els llibres populars et diuen coses sobre la gent que un altre tipus de llibres més seriosos no saben abordar.»

Peter MAYER,
El País, juliol 2005

Realitat i ficció

JOSEP FRANCO

Un dels aspectes menys estudiats del *Tirant*, o això crec jo, en la meua ignorància, és la facilitat amb què supera la realitat històrica i converteix una derrota sagnant en un triomf incontestable, militar i moral. Crec que és difícil discernir si el mèrit d'aquesta ficció precursora de la modernitat literària és de l'època o d'algun dels valencians implicats en l'edició. Perquè podria ser que els ciutadans de ple dret d'un país sobirà i modern, com ho era aleshores el Regne de València, consideraren que tenien tot el dret del món de canviar la història, com han fet sempre els vencedors; però també podria ser el resultat de l'habilitat narrativa de Martorell, o es podria tractar d'un artifice de Corella, que segons Josep Guia pot tenir molt a veure amb l'autoria última del *Tirant*; o, fins i tot, podria ser només una concessió comercial de l'editor, Martí Joan de Galba.

La realitat indiscutible és que, filla d'una època pletòrica i d'un temps quasi lliures –no oblidem la Inquisició–, el *Tirant* és una novel·la que no té res a envejar al *Quixot* que tanta polseguera ha generat enguany i que tants euros –de tots els ciutadans, inclosos els que votem opcions polítiques minoritàries– ens costarà.

I dic jo que si el País Valencià fóra normal, potser invertiríem els nostres impostos en coses de profit, com ara fer que la gent que hi viu conega el *Tirant*, almenys de nom, i comence a respectar la llengua en què està escrita. Però això seria demanar als nostres representants polítics que actuaren amb l'habilitat de Martorell, la intel·ligència de Corella i l'ofici de Galba... És una ficció massa inversemblant, veritat?

El teu nom en un best seller

Una vintena d'escriptors anglosaxons ben coneguts pel públic lector han participat en una subhasta molt particular. El portal d'Internet eBay va oferir aquest estiu als usuaris la possibilitat de «batejar» amb el nom que el comprador escollira un personatge de les obres que ara mateix estan escrivint autors com Stephen King, John Grisham o Amy Tan –en la imatge. La finalitat era recaptar diners per al projecte First Amendment, una ONG que promou la llibertat d'informació i d'expressió.

Llibertat per a copiar

«La creació es defensa compartint-la.» Amb aquest lema es disposa a retre batalla el col·lectiu Copyleft, que promou la flexibilització del *copyright* i dels drets d'autor. El concepte defensava en principi que el programari lliure –especialment Linux– continuara sent d'accés universal, però es va estenent a altres aspectes de la creació, inclosa l'edició d'obres actuals de reproducció i còpia totalment gratuïtes. De fet, ja hi ha editorials que treballen sota aquest ideari. Més informació: <<http://copyleft.sindominio.net>>.

Lectura fàcil

El moviment «lectura fàcil» va nèixer als països nòrdics, però a poc a poc va introduint-se a altres cultures com ara la nostra. Aquest octubre s'han celebrat a Barcelona les primeres Jornades Internacionals de Lectura Fàcil de l'Estat. El seu ideari revisa i certifica els materials –sobretot llibres– elaborats amb especial cura per ser llegits i entesos per persones que, per motius diversos, tenen dificultats lectores o de comprensió. Més dades: <www.lecturafacil.net>.

La difícil marcha enrere

No sempre el peix gran es menja el menut. Acostumats als processos de concentració i absorció de petites editorials per part dels grans grups multinacionals, ens sorprén la valentia del Club Editor per desvincular-se del Grupo Planeta. Després de 15 anys d'associació amb Columna —el segell en català de Planeta—, l'editorial referent de la postguerra enceta una nova etapa en companyia d'Edicions del 1984. La intenció és revitalitzar un fons literari de primer ordre que inclou, entre altres, l'obra de Rodoreda o Villalonga.

Postgrau en literatura infantil i juvenil

Tot i la seua importància cabdal en el foment de l'hàbit lector, la literatura infantil i juvenil continua sense gaudir del prestigi que sens dubte mereix. Per aquest motiu és una gran notícia la creació del «Diploma en Cultura, Lectura i Literatura per a Infants i Joves» que ha impulsat l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. La primera edició d'aquest curs de postgrau, dirigit per Gemma Lluch, tindrà lloc entre novembre de 2005 i febrer de 2006 a València i té el suport, entre altres, de la Fundació Bromera. Més informació: <www.adeit.uv.es/postgrado>.

Deu anys de premis

Enguany se celebra el desé aniversari dels premis Bancaixa de Narrativa Juvenil i Vicent Silvestre de Narrativa Infantil, integrats en el XVII certamen dels Premis Literaris Ciutat d'Alzira. Per a commemorar-ho, els organitzadors han elaborat un extens programa d'activitats per als mesos d'octubre i novembre amb el títol «Viatge al cen-

Flaixos

tre de l'aventura». Aquest cicle de conferències, en el qual participaran, entre altres, Jordi Sierra i Fabra i Mariasun Landa i Miquel de la Quadra-Salcedo, fa un recorregut multidisciplinari per la ciència, la ficció i els interessos de la joventut actual. La tradicional gala de lliurament dels guardons tindrà lloc l'11 de novembre.

Tardor al Saló

Durant la primera quinzena de novembre hi ha programades noves iniciatives per a aproximar el llibre als lectors. Per exemple, la cinquena edició del Saló

Dades

El fenomen dels blogs és ja imparable. Si bé l'any 1999 es comptabilitzaren una vintena escassa d'aquests diaris personals interactius, en l'actualitat n'hi ha vora 16 milions arreu del món que tracten totes les temàtiques imaginables, encara que predominen els de contingut polític, estil de vida i tecnologia. I la cosa va en augment: es calcula que apareix un blog nou cada segon, i que només el juny passat en van sorgir 80.000 cada dia. Enmig d'aquesta febre, es planteja una pregunta interessant: estem assistint al naixement d'un nou gènere literari? Mentre trobem la resposta, els amants de les lletres podem delectar-nos visitant alguns blogs literaris de gran interès. És el cas d'El Llibreter <<http://llibreter.blogspot.com>>, distingit amb el premi Lletra 2005 «per la qualitat dels seus comentaris sobre llibres i literatura», en paraules del jurat. Un extraordinari punt de partida per a endinsar-nos en la *blogmania*.

Valencià del Llibre, una ocasió perfecta per a conèixer la indústria valenciana del llibre i la producció literària de les últimes dècades en un sol espai: el Museu de les Ciències. D'altra banda, la Fira de Barcelona és el marc escollit per a la primera edició del saló de la ciutat comtal, que naix amb la voluntat de ser «un esdeveniment cultural, editorial i ciutadà amb projecció internacional», segons els organitzadors. Més informació: <www.salovalenciallibre.com> i <www.salollibrebcn.com>

Alacant il·lustrada

Una altre saló que comença a caminar aquest novembre és el del Llibre Infantil Il·lustrat que promou l'Ajuntament d'Alacant. La iniciativa obri tres fronts complementaris: les Jornades sobre el Llibre Infantil Il·lustrat, la Mostra Editorial del Llibre Il·lustrat i l'exposició «Menjar, menjar». Un programa sucós que espera reunir editors, escriptors, educadors, llibreters i lectors de totes les edats per a obrir la gana de conèixer millor la tasca que duen a terme els professionals de la il·lustració. Més informació: <www.alicantelibroi-lustrado.com>.

Festival de cinema Inquiet

Un festival de cinema en valencià? Fins i tot els més escèptics hauran de començar a creure en la utopia. Durant la segona quinzena d'octubre té lloc a Picassent la primera edició d'Inquiet, un festival dedicat íntegrament a promoure la creació audiovisual en la nostra llengua. Aquesta iniciativa il·lusionadora es presenta com un revulsiu plural que naix, en paraules dels organitzadors, «amb la vocació d'estimular no solament una incipient indústria audiovisual, sinó també una cultura comuna». Web oficial: <www.inquiet.org>.

SALA *el* HORTA

teatre dels xiquets

Campanya escolar 2005/ 2006 a partir del 17 d'octubre.

"Pelussa, la intrusa"

Del 17 d'octubre al
11 de novembre.

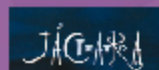
Per a segon cicle de Primària.

"El rayo Verne"

Del 14 de novembre al
21 de desembre.

Per a segon cicle de Primària.
espectacle en castellà

"Gota"

Del 11 de gener
al 10 de febrer

Per a Infantil i Primer cicle de Primària.

"Puja' t al carro"

Del 13 de febrer al 3 de març.

Per a tercer cicle
de Primària
i Primer cicle de secundària.

Horari de representació: 10:30 hores

Preu 3.50 € per alumne

Sant Martí de Porres, 17 · 46026 València

Reserves al 963 75 11 47 · 963 759 643

www.ihortateatre.com

Teatres
DE LA GENERALITAT VALENCIANA

VINT-I-CINC ANYS DE 'CRIM DE GERMANIA'

LOURDES TOLEDO

LA BONA ACOLLIDA DELS LLIBRES DE JOSEP LOZANO PER PART DEL PÚBLIC LECTOR I LA CRÍTICA, AIXÍ COM UNA VINTENA D'EDICIONS DE *CRIM DE GERMANIA* PARLEN D'UN SUCCÉS POC HABITUAL. VINT-I-CINC ANYS DESPRÉS DE L'APARICIÓ, EL 1980, D'AQUESTA NOVEL·LA MÍTICA, BROMERA VOL RE-

CUPERAR TOTA L'OBRA DE LOZANO. EL PRIMER TÍTOL, *CRIM DE GERMANIA*, ENS ARRIBA EN UNA VERSIÓ REVISADA PER L'AUTOR. DOS PASSATGES EXTRAORDINARIS: «EL SENYAL EVIDENT» I «EL DIA DE LA SANG» S'AFIGEN EL TEXT ORIGINAL I EL COMPLETEN.

Dins de la col·lecció «L'Eclèctica», i vint-i-sis anys després que fóra distingida amb el Premi Octubre Andròmina, Bromera reedita aquesta tardor una de les novel·les més captivadores de la nostra narrativa contemporània, *Crim de Germania*.

Si pensem en la celeritat amb què es publica des de fa anys, un ritme que condiciona els hàbits d'editors, llibreters i lectors, és encoratjador veure com *Crim de Germania* continua present a les llibreries. Ara, l'aposta de Bromera per recuperar i posar al dia l'obra narrativa de Lozano farà aquest llibre encara més accessible als lectors de sempre i als novells.

Tot i la necessitat d'esquivar el mercat, les presses i l'obsessió audiovisual, el llibre sobreviu com a suport de vida i expressió, com «un repte contra el pas del temps, que és implacable amb tot, i implícitament, contra l'oblit d'allò que el llibre mateix aporta», com explica Lozano.

UNA VERSIÓ REVISADA, MILLORADA I COMPLETA

En el cas que ara ens ocupa, *Crim de Germania*, els anys no han fet sinó consolidar la seua presència entre nosaltres amb una vintena d'edicions. Ara, amb la seua reaparició en una versió revisada, millorada i amb dues narracions extraordinàries que no hi figuraven abans, però que formaven part del projecte inicial, és l'ocasió per a tornar a parlar-ne.

En *Crim de Germania* la guerra i la venjança prenen una força devastadora. «La destrucció, el domini, la violència,

Amb *Crim de Germania*, Lozano va marcar una fita literària.

l'amor i el desamor, el poder o la mort són constants —diu Lozano— que afecten la vida personal o col·lectiva de les persones i que s'arrossegueu al llarg dels segles, i cal parlar-ne, fins i tot en les novel·les, per si és possible evitar-les». Per això, algunes d'aquelles constants centren l'acció narrativa d'aquest text.

Des dels seus primers llibres, Lozano ha indagat en les misèries i les satisfaccions de l'ànima humana amb decisió i encert, i heus ací una novel·la que és i serà atemporal. Els temes que hi tracta i l'exquisidesa de la seua narrativa en fan, adés i ara, un llibre engrescador.

En les pàgines de *Crim de Germania* el dolor i la pèrdua, tant individual com col·lectiva, d'un poble «combatut» esdevenen qüestions universals. Una pèrdua que no és casual, perquè l'escriptor d'Alginet ve d'una cultura —com ell subratlla— «arraconada, minoritzada i combatuda frontalment o més o menys sibil·linament, com en el temps present, amb una clara voluntat d'aniquilació».

Aquest és, doncs, el context que emmarca l'obra literària de Josep Lozano, en el qual escriure en català —com diu l'autor— suposa encara «un posicionament polític que denota una situació anormal, agònica. És escriure de pèrdua personal i social».

Per això, en l'obra de Lozano la història no és un objectiu, sinó un «pretext per a parlar d'altres coses i, de retop, recuperar la nostra memòria, tot i conformant elements del nostre imaginari col·lectiu».

Vint-i-cinc anys de *Crim de Germania*, en donen testimoni.

Heus ací una
novel·la que és i
serà atemporal.
Un llibre engrescador

CRIM DE GERMANIA. JOSEP LOZANO. BROMERA, 2005.

RODOLF SIRERA:

«TRADUIR SHAKESPEARE ERA UN REpte»

PERE CALONGE

EL VERÍ DEL TEATRE HA QUEDAT JA, INEVITABLEMENT, COM LA GRAN OBRA DEL TEATRE VALENCIÀ CONTEMPORANI; PERÒ EL NOM DE RODOLF SIRERA, MÉS ENLLÀ DE SER EL DE L'AUTOR D'AQUESTA OBRA, SIGNIFICA MOLTES ALTRES COSES. SOBRETOT, ÉS EL NOM D'ALGÚ QUE TÉ UNA PART MOLT IMPOR-

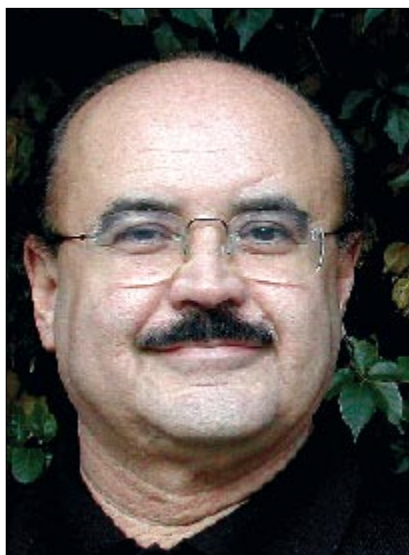

TANT DE CULPA EN EL FET QUE, A HORES D'ARA, ELS VALENCIANS PUGUEM GAUDIR D'UN TEATRE EN CATALÀ Digne I HOMOLOGABLE –COM NO HO SÓN PROBABLEMENT ALTRES ASPECTES SOCIALS O LITERARIS– A LES MANIFESTACIONS QUE ES FAN EN ALTRES LLENGÜES I PAÏSOS.

Per si necessitàvem cap motiu més per a parlar amb l'autor, aprofitem l'avinentesa de la publicació de dues obres per a recollir-hi les seues impressions. Encara que aquestes no són, en sentit estricte, dues novetats.

La partida, d'una banda, és la recuperació d'un text publicat per primera vegada a Alacant el 1990: «Era un encàrrec de la Comissió del V Centenari de la Ciutat. Hauria d'haver estat el llibret d'una òpera, però aquest projecte es va mostrar inviable i es va reconvertir en obra de teatre». Com acostuma a passar en aquest tipus de publicacions institucionals, l'obra no va tenir la repercussió que mereixia; i ara, la nova edició ha servit també per a introduir-hi alguns canvis: «Aquella primera versió era bilingüe. Hi havia una part en castellà, l'argument de la qual s'esdevé al segle XIX; i una altra, que transcorre durant la Guerra Civil, en valencià; un valencià ple de girs propis de les comarques alacantines. La nova versió és monolingüe, amb un registre diferent i amb una reducció considerable dels localismes lingüístics».

L'estructura alterna dos eixos temporals, que tenen la frontissa en una obra de teatre que prepara un dels personatges. Teatre dins del teatre, doncs, un recurs emprat sovint en l'escena contemporània, i també en altres obres de Sirera: «*La partida* és la segona obra de la *Trilogia de les ciutats*. Josep Lluís i jo vam voler que

Rodolf Sirera ha estat clau per a la renovació del nostre teatre.

totes tres obres tingueren personatges centrals relacionats amb el món de l'art. I una activitat que servira de guia en cadascuna: el cinema en *Cavalls de mar*, el teatre en *La partida*, la poesia i l'erudició en *La ciutat perduda*. En aquest sentit, doncs, no és el teatre en concret, sinó un segon nivell de fabulació, inserit dins de la història principal, en contradicció dialèctica i que ens ajuda a extraure'n conseqüències».

Com altres obres dels germans Sirera, *La partida* respon a allò que alguns han anomenat *teatre històric*. Més enllà de l'encert de l'etiqueta, però, sembla innegable l'adscripció a una sèrie d'obres que mostren una voluntat de revisar els fonaments dels valencians com a poble: «Normalment no escric teatre històric. Només ho faig quan escric en col·laboració amb el meu germà Josep Lluís, i no sempre. Tanmateix, és cert que, en les obres "valencianes", sí que hi ha hagut aquesta voluntat d'entendre l'evolució de la nostra societat al llarg de la història. Però es tracta sempre d'obres fonamentades en personatges i conflictes d'abast molt més ampli».

LA POTÈNCIA DE LES PARAULES

L'altra obra a què ens referim és una versió del clàssic *Romeo i Julieta*, potser una de les obres amb més versions de la història del teatre, i segurament la més fa-

De cap de les maneres m'he proposat "rebaixar" significativament el nivell lingüístic, perquè una part important de la potència del text de Shakespeare rau justament en les paraules

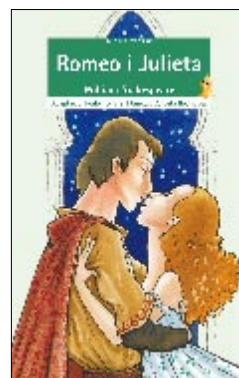
mosa de Shakespeare, amb *Hamlet*: «Generalment no acostume a traduir textos teatrals si no hi ha una demanda prèvia. I de les coses que em proposen, només faig les que veritablement m'interessen. Traduir Shakespeare era un repte; fins ara, només havia fet una primera versió d'un *Macbeth*, que no va prosperar, i un projecte de treball sobre *Otel·lo*».

Un dels grans encerts d'aquest treball rau en el fet d'aconseguir defugir les simplificacions habituals quan es tracta de literatura pensada per a joves, cosa que fa el text molt atractiu per a qualsevol tipus de públic. I en això, té molt a veure l'important treball de llenguatge que s'hi pot copsar: «Jo només m'he plantejat traduir *Romeo i Julieta*; he acurtat el text una mica, he fet més lleugeres algunes situacions, he procurat aclarir alguns conceptes o il·luminar algunes imatges. I poca

RODOLF SIRERA (València, 1948) és un dels dramaturgs més prolífics i reeixits dins i fora de l'escena valenciana.

La partida alterna dos moments històrics: la fi de la Guerra Civil i la revolta liberal del 1926.

Romeo i Julieta manté l'essència de què Shakespeare la va dotar: és la història d'amor més universal però també un crit contra la intolerància.

cosa més. De cap de les maneres m'he proposat "rebaixar" significativament el nivell lingüístic, perquè una part important de la potència del text de Shakespeare rau justament en les paraules».

Sobre el paper del dramaturg anglès en la història de la literatura universal, Sirera diu que «cap autor en tota la història del teatre ha generat més arquetips de

la condició humana que Shakespeare; cap autor ha posat en escena com ell, amb tanta minuciositat i amb tanta saviesa, tot el ventall de passions que dominen els éssers humans i condicionen el seu destí; cap escriptor, del gènere que siga, ha creat un catàleg tan extens i poderós de personatges».

LA PARTIDA. RODOLF SIRERA / JOSEP LLUÍS SIRERA. BROMERA, 2005.

ROMEO I JULIETA. WILLIAM SHAKESPEARE. BROMERA, 2005.

5é Saló Valencià del Llibre

Saló
Valencià
del Llibre

GENERALITAT
VALENCIANA

del 12 al 20 de novembre de 2005
Museu de les Ciències "Príncep Felipe"

Ciutat de les Arts i de les Ciències

www.salovalenciallibre.com

EL RELLOTGE MECÀNIC

ALGUNS RELATS S'ASSEMBLEN ALS RELLOTGES MECÀNICS: QUAN ELS DONEM CORDA, RES NO ELS POT ATURAR, I AVANCEN IMPARABLES SENSE QUE ELS PROTAGONISTES PUGUEN FER RES PER CANVIAR EL SEU DESTÍ. AIXÒ ÉS EL QUE OCORRE EN EL RELLOTGE MECÀNIC, UNA HISTÒRIA TERRORÍFICA I INQUIETANT DE LA QUAL US OFERIM ACÍ UN TAST.

L'AUTOR, PHILIP PULLMAN, ÉS MUNDIALMENT CONEGUT PER LA TRILOGIA *LA MATÈRIA OBSCURA*. PULLMAN HA REBUT ELS GUARDONS INTERNACIONALS MÉS PRESTIGIOSOS EN LITERATURA INFANTIL I JUVENIL: LA MEDALLA CARNEGIE, EL PREMI THE GUARDIAN, EL WHITBREAD I L'ASTRID LINDGREN A TOTA LA SEUA CARRERA.

El metge va tornar a cosir la ferida del pit del príncep Otto i poc de temps després tots sabien que, segons el metge, el príncep havia mort d'apoplexia. Però els criats que havien traslladat el cadàver a l'interior del palau no pensaven igual; sabien reconèixer un home mort així que el veien, fins i tot si continuava movent el braç... En tot cas, la versió oficial va ser que el príncep Otto havia mort a causa d'una contusió cerebral i que només l'amor que sentia pel seu fill l'havia mantingut viu, almenys, fins que el va poder portar a casa sa i estalvi. Li van donar terra després d'una gran cerimònia funerària i s'hi va decretar un període de sis mesos de dol.

Per cert, ningú no va saber mai què havia passat amb el baró Stelgratz, l'altre membre de l'expedició que va eixir de cacera. Tot aquell assumpte continuava embolcallat amb un vel de misteri.

Però el metge reial va tenir una idea. Hi havia un home que, probablement, seria capaç de descobrir què havia passat: el gran doctor Kalmenius, de Schatzberg, de qui molt poques persones havien sentit parlar en aquells moments, encara que els qui el coneixien asseguraven que es tractava de l'home més intel·ligent d'Europa. Ningú no podia fer-li la competència quan es tractava de rellotges, ni tan sols el senyor Ringelmann. Era capaç de fabricar peces molt complicades per a aparells de càlcul que analitzaven la posició de totes les estrelles i els planetes, i deien que sabia respondre qualsevol pregunta relacionada amb les matemàtiques.

El doctor Kalmenius s'hauria pogut fer molt ric, si haguera volgut, però no li interessaven ni les riqueses ni la fama. Només li interessaven algunes co-

ses molt més profundes. Podia passar hores i hores en un cementeri, observant els misteris de la vida i de la mort. Hi havia qui afirmava que experimentava amb cadàvers. Uns altres asseguraven que havia fet un pacte amb els poders de les tenebres... Però ningú no podia confirmar aquells rumors. Només sabien que solia passejar de nit pels voltants de les poblacions, arrossegant al darrere un petit trineu en el qual transportava l'assumpte secret en què estava treballant en aquells moments.

»Quin era l'aspecte d'aquell filòsof de la nit? Era molt alt i prim, amb un nas considerable i unes barres prominents. Els seus ulls lluien com brases en la foscor. Els seus cabells eren llargs i grisos i solia cobrir-se amb una capa negra que duia una caputxa i li donava l'aspecte d'un frare. Tenia la veu aspra i fosca i l'expressió del rostre denunciava una curiositat ferotge.

»I aquell era l'home que...»
Fritz va deixar de llegir.

Va engolir saliva i els seus ulls miraren la porta de la taverna. Tots van mirar també en aquella direcció. La taverna mai no havia estat tan silenciosa. Ningú no es movia ni gosava respirar perquè, en aquells moments, la maneta de la porta va girar.

La porta es va obrir lentament.

Dret al lllindar de la porta hi havia un home que duia una capa negra molt ampla amb una caputxa de frare. Els cabells grisos li penjaven als dos costats de la cara: una cara llarga, prima, amb un nas i unes barres prominents i uns ulls que semblaven brases que lluien en la foscor.

**«La taverna mai
no havia estat
tan silenciosa. Ningú
no es movia ni gosava
respirar perquè,
en aquells moments,
la maneta de la porta
va girar»**

EL RELLOTGE MECÀNIC. PHILIP PULLMAN.

BROMERA, 2005.

ISABEL-CLARA SIMÓ:

«HE ESCRIT AQUEST LLIBRE PER RESPECTE ALS ADOLESCENTS»

ALÍCIA TOLEDO

DORA DIU QUE NO, LA NOVEL·LA QUE ISABEL-CLARA SIMÓ PUBLICA AQUEST OCTUBRE, ÉS UN RELAT D'ADULTS EM-MARCAT EN UN AMBIENT JUVENIL, ON LA SEUA JOVE PRO-TAGONISTA MALDA, EN CIRCUMSTÀNCIES ADVERSES, PER CONSTRUIR-SE UNA PERSONALITAT INDEPENDENT I UNA

VIDA PRÒPIA. AQUESTA NO ÉS LA PRIMERA VEGADA QUE LA VETERANA ESCRIPTORA ALCOIANA CONVIDA ELS JO-VES A ENGANYAR-SE A UNA NOVEL·LA SEUA. TÍTOLS COM *RAQUEL*, *JOEL* O *JÚLIA* L'HAN CONVERTIDA EN TOT UN REFERENT PER A UN PÚBLIC TAN JOVE COM EXIGENT.

—*A Dora li costa molts esforços, però aprén a dir que no?*

Aquesta és una història sobre la re-cerca de l'autonomia personal, la por de la llibertat ens té atenallats, molt especi-alment els adolescents.

—*Ha compaginat la ficció amb la in-tenció didàctica?*

—No tenia voluntat d'alliçonar nin-gú, són reflexions meues que sorgeixen a través de la història.

—*Tanmateix, hi ha més d'un missatge que mira de trencar amb els estereotips se-xistes.*

—Incidesc més en l'autonomia de les xiques perquè hem estat educades en l'obediència i en la subsidiarietat, però insi-stesc que no he pretés llençar consells.

—*Juga amb elements atípics de la novel·la juvenil...*

—Per a començar, el personatge del qual s'enamora la protagonista és un lladre i al llarg del relat es parla, tot i que de manera tangencial, de literatura o de pintura i es tracten qüestions socials com el sexisme, la marginalitat, el control dels ciutadans, l'exploració infantil o el negoci de la comunicació.

—*Tenia por de caure en els esquemes convencionals del gè-nere?*

—He fet servir alguns elements habituals de la literatura adreçada als joves per tal d'impactar i crear curiositat, però el que volia és incitar a pensar...

—*...en la sobreprotecció dels joves?*

—Aquest és un mal endèmic de les societats occidentals actuals i més encara en l'àmbit medi-terrani, on la família és una cèl·lula ele-mental de la societat.

—*És culpa dels pares?*

—Els fills adolescents volen construir el seu propi món i els pares en senten una por immensa.

—*Por que facen la seua?*

Isabel-Clara Simó és una autora ben popular entre adults i joves.

—D'una banda, por de les hostili-tats del món i, de l'altra, dels fracassos dels fills, perquè sovint són sentits com a propis. És un atavisme que els pares vulguen superar les pròpies frustracions a través de la descendència.

—*Però Dora busca protecció en dos personatges que funcionen d'una manera simbòlica...*

—Per a ella són dos possibles exem-ples a seguir: la llei i l'ordre representats per l'assistent social i Marc, que és un exemple de marginalitat. Finalment, no tria ni un ni l'altre i tira per l'opció de

«la meua vida és meua».

—*És perquè Marc és un lladre que l'ha titllat adés de mar-ginat?*

—No de marginat, sinó de marginal. Aquest lladre pro-fessional no és una mala peça, és un tio estupendíssim, però no aporta res a la societat. Tant els seus actes com els seus missatges són de marginalitat i no de rebel·lia.

—*«No agafes ningú com a cossa, aguantat sobre el teu propi peu».*

—Aquesta és la metàfora que faig servir per a parlar del procés d'autoafirmació personal que viu Dora i que per les seues circumstàncies és precipitat, fins i tot forçat.

—*Una novel·la d'adults en un ambient juvenil?*

—Un bon dia se'm va acudir la idea de fer una novel·la sobre una xica que s'enamora d'un lladre i el que m'ha sortit és un llibre escrit per respecte als adolescents.

—*Es troba còmoda adreçant-se al públic jove?*

—No abandone la novel·la per a jo-ves, entre altres raons perquè em serveix per a eixir de la rutina d'altres feines i he de dir que aquesta l'he escrita amb il·lusió i moltes ganes.

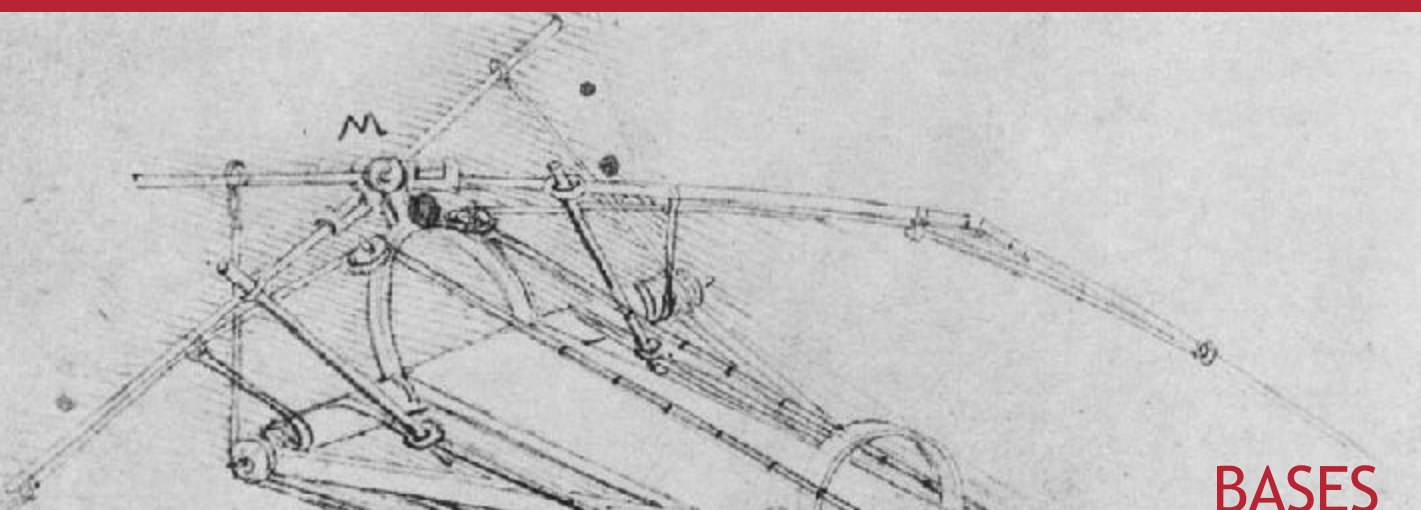
He fet servir alguns elements habituals de la literatura juvenil per a impactar, però vull incitar a pensar

DORA DIU QUE NO. ISABEL-CLARA SIMÓ.

BROMERA, 2005.

Premi de comunicació científica «JOAN LLUÍS VIVES»

2005

BASES

Podran participar aquelles persones que tinguen inscrita i sense defensar públicament, amb data anterior al 31 d'octubre de 2005, una tesi doctoral en un programa de doctorat d'alguna de les universitats de la xarxa Institut Joan Lluís Vives.

Per a participar caldrà presentar un article periodístic d'una extensió màxima de 8 fulls (1.800 caràcters per full) la temàtica del qual haurà de ser la de la mateixa tesi doctoral, que faça incidència, sobretot, en l'interès científic i social de la recerca en curs.

Convoca:

Xarxa d'universitats
Institut Joan Lluís Vives

Cada autor només podrà presentar un únic article, escrit en català, original, inèdit i no premiat en altres concursos, emmarcat en una de les dues modalitats següents: (a) ciències socials i de l'educació, i humanitats i (b) ciències bàsiques, ciències de la salut, enginyeries i architectures.

Hi haurà dos premis indivisibles, un per modalitat, de 1.500 € i la publicació dels dos articles guanyadors en la revista *El Temps*. Els premis en metàl·lic se subjectaran als impostos o retencions vigents segons la llei.

Amb el suport de:

CÀTEDRA DE
DIVULGACIÓ
DE LA CIÈNCIA

Vicenç Carles Martínez ■ Francesc J. Garcia-Román

Els articles s'han d'enviar abans del 30 de desembre de 2005 a la Càtedra de Divulgació de la Ciència de la Universitat de València, (av. Blasco Ibáñez, 13 - 46010 - València). També caldrà enviar-lo per correu electrònic a l'adreça pcc@vives.org. Caldrà adjuntar-hi l'acreditació de la inscripció de la tesi en un programa de doctorat, així com de no haver estat defensada prèviament, signada pel director del departament.

El Jurat estarà constituït per professorat de les universitats de l'Institut Joan Lluís Vives i altres professionals vinculats a l'àmbit del premi.

El Jurat podrà declarar deserts els premis establerts.

La participació en aquest concurs implica l'acceptació total de les seues bases. Qualsevol dubte que puga sorgir el resoldrà el Jurat.

La decisió del Jurat es farà pública coincidint amb la reunió del Consell General de l'Institut Joan Lluís Vives que tindrà lloc a l'abril de 2006, a la Universitat Internacional de Catalunya.

CAM

Caja de Ahorros
del Mediterráneo

OBRES SOCIALS

www.vives.org

UN 'TIRANT' PER A CADA LECTOR

FRANCESC MACHIRANT

«CAL LLEGIR ELS MODERNS COM SI FOREN CLÀSSICS I ELS CLÀSSICS COM SI FOREN MODERNS.» AQUESTA FRASE D'UMBERTO ECO SINTETITZA BEN BÉ EL DIÀLEG NECESSARI QUE S'HA D'ESTABLIR ENTRE UNA OBRA LITERÀRIA I EL SEU LECTOR.

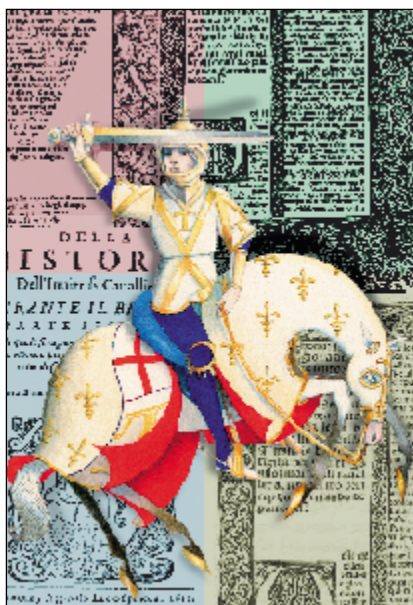
UN DIÀLEG QUE ALGUNES PERSONES NO ACONSEGUEIXEN ESTABLIR AMB ELS ANOMENATS CLÀSSICS. LES ADAPTACIONS PODEN FER D'ELEMENT FACILITADOR I DE NEXE D'UNIÓ ENTRE L'OBRA I EL PÚBLIC ACTUAL.

Tot i l'existència d'alguns meritoris intents anteriors de divulgar el *Tirant lo Blanc*, el veritable punt d'arrancada en l'intent de popularització del nostre gran clàssic el constitueix la celebració a València, l'any 1990, del cinquè centenari de la publicació de la primera edició del *Tirant*, d'on sorgiren diverses iniciatives editorials per donar a conèixer l'obra de Martorell a tot tipus de públic. Així, es van fer versions en còmic, com ara la dibuixada per Jaume Marzal sobre l'adaptació de Maria Aurèlia Capmany i amb guió d'Andreu Martín (Bruguera) o l'editada per 3i4 amb guió de Jaume Fuster i dibuixos de Sento.

Un altre grup d'adaptacions correspon al desig de divulgar el *Tirant lo Blanc* entre els escolars tant de Primària com de Secundària i Batxillerat. Ací els criteris són diversos i hi ha des de versions que es limiten a modernitzar-ne únicament l'ortografia, a altres que transcriuen l'obra segons la llengua actual, adaptacions de l'obra completa, versions d'una part íntegra de la novel·la, de tota la novel·la però resumida, etc. Així, per als lectors a partir de 12 anys tenim la versió de Josep Franco amb dibuixos d'Enric Solbes (Bromera).

EDICIONS PER A JOVES... I NO TAN JOVES

El ventall quant a les possibilitats d'elecció s'amplia en arribar a aquelles versions adreçades als joves, però que també són adequades per a lectors no especialitzats. Per a aquest tipus de públic aquesta mena d'adaptacions constitueixen un tast excel·lent per a poder degustar posteriorment l'obra sencera. Pràcticament no hi ha editorial que no tinga en el seu catàleg alguna edició del *Ti-*

rant adaptat, actualitzat o modernitzat. En citarem algunes només a tall d'exemple: les dues de l'editorial Laertes fetes per Jordi Tiñena; les de Joan Pellicer i Rosa Giner per a 3i4; la de Teide, obra d'Isabel Grifoll; o la de Bromera, elaborada per Francesc Machirant.

També se n'han fet adaptacions teatrals, com la de M. A. Capmany (3i4), o la de J. M. Benet i Jornet (Ed. 62), i fins i tot operístiques, com la dels germans Rodolf i Josep Lluís Sirera *El triomf de Tirant* (Bromera). I aquest Nadal, Algar Editorial publicarà la primera versió modernitzada del text íntegre en castellà a càrrec de J. Pellicer: una extraordinària oportunitat per a divulgar el nostre clàssic a l'Estat espanyol. El lector interessat trobarà una comple-

ta informació bibliogràfica sobre edicions del *Tirant* en la monumental edició que va publicar fa pocs mesos la llibreria Tirant lo Blanch a cura d'Albert Hauf i Vicent Josep Escartí.

Fins i tot, els no lectors poden acostar-se a la història de Martorell gràcies a iniciatives audiovisuals recents, com ara l'audiollibre que ha editat A Cau d'Orella o el llargmetratge de dibuixos animats que promouen diverses productores estatals. Però potser el projecte que més expectatives ha despertat és l'adaptació cinematogràfica que Vicente Aranda estrena aquesta tardor i que s'espera que tinga ressò internacional. La web oficial <www.tirant-lo-blanc.com> n'ofereix més informació, i el tràiler en anglès.

Tant de bo totes aquestes propostes facen que Tirant, Carmesina, Plaerdemavida, la Viuda Reposada i la resta de personatges del *Tirant lo Blanc* s'incorporen a l'imaginari col·lectiu de grans i menuts de tot el món al costat d'Aquil·les, Ulisses, Nemo...

**Pràcticament
no hi ha editorial
que no tinga
en el seu catàleg alguna
edició del *Tirant*
adaptat, actualitzat o
modernitzat**

UNA NOVA I FECUNDA VISITA AL 'TIRANT'

JORDI SEBASTIÀ

L'ESCRITOR JOSEP PALOMERO I L'ARTISTA MANUEL BOIX SÓN ELS AUTORS D'UNA NOVA VERSIÓ DEL *TIRANT LO BLANC*, UN ACOSTAMENT AL CLÀSSIC DE MARTORELL QUE EN REIVINDICA L'ACTUALITAT I EN RESPECTA L'ESPERIT. PALOMERO HA PRIVILEGIAT L'ACCIÓ –QUE FA DEL *TIRANT* UNA NOVEL·LA TREPIDANT– AL TEMPS QUE HA MANTINGUT LA CRUESA DE LES PASSIONS QUE MOUEN ELS PROTAGONISTES DE L'OBRA, MENTRE

QUE BOIX HA FET UN PAS MÉS EN UN TREBALL QUE JA S'HA CONVERTIT PER MÈRITS PROPIS EN LA IMATGE PLÀSTICA PER ANTONOMÀSIA DEL *TIRANT*. AQUESTA OBRA –QUE VICENTE MUÑOZ PUELLES HA VESSAT TAMBÉ AL CASTELLÀ PER A ALGAR EDITORIAL– COMPLEMENTA A LA PERFECCIÓ LA INICIATIVA

QUE ENCETÀ BROMERA EL NADAL PASSAT AMB L'EDICIÓ DE *DON QUIXOT DE LA MANXA*, ELABORADA PELS MATEIXOS AUTORS.

UNA OBRA SOBRE LES PASSIONS HUMANES

Una de les característiques pròpies de les obres que en la història de la literatura arriben a tenir la consideració de clàssics és la seua capacitat d'adaptació als nous temps i la seua maleabilitat a l'hora de ser tractades en forma de versions que tenen l'objectiu d'acostar el clàssic al lector no especialitzat. Aquestes versions, inevitablement, limiten la força de l'original però, a la vegada, permeten a un públic més ampli accedir a una obra que, d'una altra manera, quedaria entre les unànimement admirades i reconegudes però molt escassament llegides.

De versions, però, n'hi ha moltes i és la condició de l'equilibri entre l'exercici de «popularització» i el respecte a l'esperit de l'original la que marcarà si l'intent ha reeixit o no. Aconseguir aquest equilibri no és tasca gens senzilla. Una bona versió no sols no ha de traïr l'obra de la qual parteix sinó que a més ha de despertar en el lector la curiositat per acostar-s'hi. La versió ha de funcionar també com una invitació, un primer tast d'un plat que ara sembla més abellidor i menys complicat per al nostre paladar lector.

Entre els nostres clàssics, sens dubte, és el *Tirant* l'obra que més es presta a l'exercici de la versió. Les aventures, guerreres i galants, del jove cavaller bretó són una fecunda matèria pri-

mera per a la revisió contemporània. La novel·la de Joanot Martorell és una demostració única d'imaginació, estil i exercici de composició narrativa que l'han situada en l'espèndor de la literatura d'una edat mitjana que ja arribava a la seua fi.

Però mentre que la resta de relats cavallerescos són presoners dels tòpics del gènere, i resulten interessants tan sols com a testimoni d'un període ja passat, el *Tirant* aconsegueix ultrapassar aquestes limitacions gràcies a la proximitat amb què els protagonistes se'ns presenten. La humanitat dels personatges principals de la novel·la, i sobretot del mateix Tirant, la cruesa de les seues passions –amoroses i carnals, l'ambició de poder, l'ànsia de glòria–, són els elements bàsics que han convertit *Tirant lo Blanc* en un clàssic universal.

El *Tirant* ha estat objecte, per això, de moltes versions literàries, per a joves,

**Una bona versió
no sols no ha de traïr
l'original sinó que
a més ha de despertar
en el lector la curiositat
per acostar-s'hi**

per a xiquets, en llengua actual... i també d'altres en format de còmic —gènere en què destaca l'esplèndid treball del dibuixant Sento— i ara, diuen, n'arribarà una al cinema de la mà de Vicente Aranda. A aquest conjunt certament irregular se suma ara una nova «visita» de la mà de Josep Palomero que, acompanyat per l'artista Manuel Boix, s'ha atrevit a entrar en el camp sempre arriscat de les versions, una tasca que tots els experts consideren necessària però que, malgrat tot, encara és qualificada com un «exercici menor».

A més d'actualitzar la llengua, Palomero ha privilegiat l'acció. El relat resulta així molt dinàmic i capta i arrossega amb facilitat l'atenció del lector

mica perdut amb els exercicis d'estil que Martorell practica sense mesura.

L'enginy de Tirant, amb els seus invents per a la guerra —vaixells cuirassats, egües en zel per a dissoldre la cavalleria enemiga o escuts humans per a evitar els atacs del assetjadors—, la seua passió desbocada per Carmesina, l'ambició de la Viuda Reposada, els perillosos jocs galants de Plaerdemavida, els elements, en definitiva, que fan del *Tirant* la gran obra que és amb el poder de seducció que l'ha convertida en clàssica apareixen en equilibri en aquest *Tirant* revisitat.

© Manuel Boix

EL 'TIRANT' DE PALOMERO: UNA NOVEL·LA D'ACCIÓ

La versió de Palomero no està dirigida a cap públic específic i respecta la totalitat de l'obra de Martorell. A més d'actualitzar la llengua, Palomero ha retallat bona part de les disquisicions retòriques, una de les marques de la «valenciana prosa» que caracteritzen l'estil de Martorell, i ha privilegiat per tant l'acció. Que el *Tirant* és, sobretot, una novel·la d'aventures i peripècies és un fet evident que en aquesta nova versió queda ben remarcant. De la mateixa manera que resulta patent la humanitat dels seus protagonistes, marcats per les febleses que la passió amorosa o purament sexual i l'ambició els imprimeixen. El relat resulta així molt dinàmic i capta i arrossega amb facilitat l'atenció d'un lector que, potser, podria veure's una

No hi ha dubte, però, que l'autor de la nova versió ha comptat amb un aliat de pes: les il·lustracions de Manuel Boix, un artista que porta molts anys interpretant el *Tirant* i que ha aconseguit que per a molts de nosaltres, els personatges de la novel·la i els escenaris que hi recorren tinguin l'aspecte màgic i oníric que ell els ha volgut donar. El format d'aquest nou *Tirant*, amb il·lustracions a doble pàgina, permet apreciar amb la calma necessària el treball de Boix capaç de justificar per si mateix una edició que demostra l'actualitat del clàssic i, també, que és possible fer versions amb qualitat.

TIRANT LO BLANC. JOSEP PALOMERO / MANUEL BOIX. BROMERA, 2005.

TIRANTE EL BLANCO. TRAD. DE VICENTE MUÑOZ PUELLES.

ALGAR EDITORIAL, 2005.

TIRANT CAVALCA PEL MÓN

SILVESTRE VILAPLANA

NOSALTRES HO SABEM: TIRANT ÉS EL MÉS EXTRAORDINARI CAVALLER QUE MAI NO HA EXISTIT. PERÒ EL NOSTRE AVENTURER DE FICCIÓ NO ÉS L'ÚNIC QUE VA VIATJAR PEL MÓN DEMOSTRANT LA SEUA VÀLUA, CONQUERINT CASTELLS I CORS. L'OBRA QUE EXPLICA LES SEUES GESTES TAMBÉ HA GUANYAT AL LLARG DE LA HISTÒRIA UN ESPAI EN LA LITERATURA UNI-

VERSAL I HA FET UN CAMÍ PLE D'ÈXITS ARREU DEL MÓN DE LES LLETRES. I NO SOLAMENT EN L'ACTUALITAT, EN QUÈ HA ESTAT TRADUÏDA A LLENGÜES TAN LLUNYANES PER A NOSALTRES COM EL NEERLANDÉS O EL FINÉS. AL LLARG DELS SEGLES, EL *TIRANT* HA DEIXAT UNA FORTA EMPREMTA ALLÀ ON HA SIGUT LLEGIT.

Potser és la força del personatge o, com diu Cervantes, el seu estil, el que fa que a ulls dels lectors *Tirant lo Blanc* sembla «*el mejor libro del mundo*». I, potser per això, pocs anys després de l'edició feta a València (1490) ja n'apareix la traducció a l'espanyol a càrrec de Diego de Gumiel (1511), la versió que conegué l'autor del *Quixot*. Però, ja abans d'aquesta, es té notícia d'una traducció desapareguda de *Tirante il Bianco* feta el 1501 per Niccolò di Correggio a instàncies de la marquesa de Màntua, que segurament trobava deliciosos els amors explicats en la nostra obra.

Una mica més tardana és la traducció francesa que va fer el comte de Caylus al voltant del 1737. El comte va quedar colpit pel *Tirant* mentre era al nostre territori comandant un regiment que lluitava contra els Borbó. Aquesta versió, curiosament, va ser editada amb peu d'impremta fals per a esquivar la censura francesa de l'època.

INFLUÈNCIES DEL CAVALLER VALENCIÀ

Els paranyos amorosos preparats pel personatge de la Viuda Reposada per intentar fer creure a Tirant que la seua enamorada Carmesina era en realitat una dona de costums relaxats, són la base per a la història que explica Dalinda al cinquè cant de l'*Orlando furios* d'Ariosto.

Shakespeare, molt amant d'aquests jocs de doble sentit i d'enganyifes, també es va inspirar en l'episodi de la Viuda

Reposada. Així, trobarem una escena semblant de confusió forçada per males arts en la comèdia *Molt de soroll per no res*. Fins i tot el professor J. Givanel trobà nombroses influències del *Tirant* en alguns passatges del *Quixot* i, en general, en tota la literatura espanyola posterior a l'aparició de *Tirante el Blanco*.

Són ben conegudes les qualificacions del *Tirant* com a «novel·la total» i «novel·la sense fronteres» de Mario Vargas Llosa, les lloances a la seua modernitat de Dámaso Alonso, els estudis de molts investigadors també de fora de les nostres fronteres i una llista interminable de crítics internacionals interessats en el nostre cavaller.

Podríem seguir cavalcant per la història i els diferents països a cavall del *Tirant*, veure'l en teatres d'arreu del planeta, escoltar-lo cantant les seues aventures convertit en personatge d'òpera, reflectit en espectacles de dansa, acolorit en dibuixos animats per a infants o, pròximament, visualitzat en les pantalles del cinema. L'obra de Martorell enlluerna tots els que la coneixen i l'han coneguda. Per a tots els que la lligem, dins i fora de les nostres fronteres, esdevé un referent literari inigualable perquè té la força, l'originalitat i la màgia que només envolten les obres mestres. I, a més, *Tirant lo Blanc* per a nosaltres té uns valors afegits: està en la nostra llengua i representa la nostra cultura. Ajudem-lo, doncs, a cavalcar. Cavalquem amb ell.

Dins i fora
de les nostres fronteres,
esdevé un referent
literari inigualable
perquè té la força,
l'originalitat i la màgia
que només envolten
les obres mestres

teatre el musical
El Cabanyal-Canyamelar

05-06

FUNCIONS MATINALS ESPECIALS PER A GRUPS

Animalico

PTV Clowns

2 novembre al 11 novembre _ Preu: 4€

Perfect

Alhena Teatre

18 novembre al 2 desembre _ Preu: 7€

L'òPeradels3PorQuets

Excmo. Ayuntamiento de Valencia
Y Tòrnaveu

16 novembre al 15 desembre _ Preu: 5€

ACTIVITATS PER A XIQUETS ELS DIUMENGES DE MATÍ

Horari: 11 a 13h. Preu: 2€

- 02/10 TALLER MUSICAL "Softeig i canç I"
- 16/10 TALLER DE CERÀMICA
- 23/10 VIATGE PER ÀFRICA A TRAVÉS DE LA DANSA
- 30/10 TALLER MUSICAL "Softeig i canç II"
- 06/11 TALLER MUSICAL "Tot ritme"
- 18/11 TALLER DE DISFRESSES I MAQUILLATGE
- 15/01 DE VIATGE A RUSSIA
- 22/01 DANSA LES MIL I UNA NITS
- 29/01 DE VIATGE A ALEMANYA
- 05/02 TALLER MUSICAL "Els sons del món"
- 12/02 TALLER DE MÀSCARES

Informació i reserves: 96 324 25 52 / 647 304 318 Maria Minaya
Plaça del Rosari nº3. El Cabanyal-Canyamelar
+ info: www.teatre-el-musical.com

AYUNTAMIENTO DE VALENCIA
ESPACIO DE CULTURA

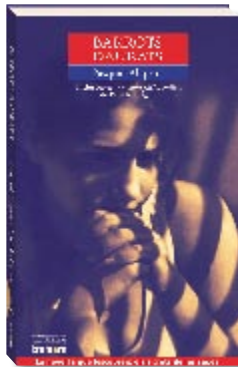
TORNAVEU
2009-2010

El Cabanyal-Canyamelar

SECTES: QUAN UN 'PARADÍS' RESULTA UNA TRAMPA

PEPE RODRÍGUEZ

EL LLIBRE DE PASQUAL ALAPONT, *BARROTS DAURATS* –PUBLICAT SIMULTÀNIAMENT EN BROMERA I EN ALGAR EDITORIAL– SOBRE L'EXPERIÈNCIA VITAL QUE VA PORTAR EL JOVE ÀLEX FINS A UNA SECTA, CONTA UNA HISTÒRIA BASADA EN FETS QUOTIDIANIS I POSSIBLES QUE LA FA CREÏBLE I ALLIÇONADORA. EL RELAT NO SOLS ENTRETÉ EL LECTOR, TAMBÉ LI PERMET COMPRENDRE

FÀCILMENT COM ÉS EL PROCÉS DE CONVERTIR-SE EN SECTARI, QUÈ ENS FA VULNERABLES PER A PODER SER CAPTATS I, PER DESCOMPTAT, QUÈ PODEM FER, DES DE LA PRÒPIA RESPONSABILITAT O DES DE LA DE PARES I EDUCADORS, PER A EVITAR QUE FILLS, FAMILIARS O AMICS CAIGUEN EN TRAMPES COM LA QUE VA ATRAPAR ÀLEX I NÚRIA.

Quasi totes les sectes aparenen ser grups normals amb persones normals que fan i creuen coses normals, i això és el que sembla l'Associació d'Amics d'Egipte Papyrus, encara que, no obstant això, darrere d'aquesta aparença de normalitat s'amaguen abusos intolerables contra els qui, com Àlex, creuen haver trobat un paradís.

Els personatges de la història estan molt ben perfilats. Àlex, el protagonista, ens permet aprendre dels seus errors mentre l'acompanyem per un descens vital que l'ha portat des del dolor per la mort de la seua amiga Carolina fins a la part més oculta d'una secta liderada pel «mestre» de la comunitat Papyrus, un trastornat manipulador i estafador que diu ser el «fill de Ptah» i que domina sense límits personatges com Bastis, un subjecte de fràgil personalitat convertit en una espècie de sicari submís i imple, o Núria, la xica que capta Àlex i que, fins i tot sent la Nut convençuda i esclavitzada, és conscient de l'horror quotidià que viu.

UNA FUGIDA CAP A L'ABISME

La mort de la seua amiga Carolina afecta profundament Àlex, que no sols pateix el dolor d'aquesta pèrdua, com la resta dels seus amics, sinó que se sent responsable de l'accident i s'afona davall la culpabilitat, la depressió, la falta de sentir i la pèrdua de referències. Se sent despulat i sol davant del món, incapaç d'afrontar el dol per la seua amiga; li falta comprensió i suport per part dels seus pares i amics, encara que ell tampoc busca comprendre què ha passat, ni què li està succeint; només anhela fugir d'una pena que el consumeix i davant de la qual no sap què fer.

En plena crisi personal, Àlex coneix Núria i ella, en funcions de reclutadora sectària, se li mostra amable, empatitza amb el seu dolor, el consola, li dóna esperances i el convida a una activitat gratuïta de la seua secta. Núria planta una llavor, el patiment i la desorientació d'Àlex la faran germinar.

La incapacitat d'afrontar el seu patiment l'allunya dels seus amics; s'aïlla, però a casa tampoc se sent millor, oscil·lant entre el descontrol de la ràbia i la por de no saber trobar un sentit a la seua vida. Així, en la invitació de Núria veu una via per a fugir del seu tancament absurd, i això el fa sentir-se millor i el predisposa positivament cap a la secta. Àlex, víctima del seu propi miratge, comença a vincular-se al grup i a canviar, a mentir als pares i als amics, i a enganyar-se a si mateix, fins que ja no suporta la vida sense estar en contacte amb Núria i el seu grup, igual que li ocorre a un toxicòman amb la droga. Àlex es converteix en Sobek, encara que conserva la seua capacitat de reflexió i descobreix que el seu paradís tenia trampa. A més, té valor per a abandonar-lo.

La història té ritme i enganxa el lector, però, sobretot,

**La història té ritme
i enganxa el lector,
però, sobretot,
és atractiva perquè
permet acostar-se a
la dinàmica del drama
des de la finestra
d'allò més quotidià**

és atractiva perquè permet acostar-se a la dinàmica del drama des de la finestra d'allò més quotidià. A Àlex no li passa res de misteriós ni d'espectacular des que coneix Núria fins que es converteix en Sobek. En *Barrots daurats* tot flueix amb la naturalitat d'allò més habitual, tal com li succeeix a la pràctica totalitat de les persones que ingressen en sectes buscant, simplement, una cosa tan lícita com un discret «sentir-se bé».

BARROTS DAURATS. PASQUAL ALAPONT /

PEPE RODRÍGUEZ. BROMERA, 2005.

LA RENOVACIÓ DE LA LEXICOGRAFIA

JOSEP LACREU

COM ES DIU *AIRBAG* EN VALENCIÀ? S'HA D'ESCRUIRE *BRANDY* O *BRANDI*? VA EN REDONA O EN CURSIVA? ELS NOMS RUSSOS I ELS ÀRABS S'ESCRUIEN IGUAL EN CASTELLÀ I EN VALENCIÀ? ÉS CORRECTE EN VALENCIÀ ESCRIURE *CHAIKOVSKI* O *JOMEINI*? I ELS NOMS

DE PERSONATGES HISTÒRICS? EN VALENCIÀ ES DIU COM EN CASTELLÀ *ARISTÓTELES*, *AGAMENÓN* O *COLÓN*? EL NOM DELS NOUS PAÏSOS TÉ LA MATEIXA GRAFIA? QUINA ÉS LA FORMA CORRECTA: *KAZAJSTAN* O *KAZAKHASTAN*?, *SUAZILÀNDIA* O *SWAZILÀNDIA*?

El treball lexicogràfic exigeix una atenció constant a la realitat que ens envolta. La llengua és una convenció que, tot i estar arrelada en una tradició secular, alhora està en constant renovació. El desenvolupament de qualsevol disciplina científica fa que cada dia s'encunyen conceptes; les noves tecnologies, per la seua banda, creen constantment objectes nous, i la globalització del mercat posa al nostre abast productes procedents d'ací i d'allà. Tot això, sens dubte, fa que es creen paraules a un ritme quasi vertiginós.

Al mateix temps, l'emergència de nous valors culturals i mitjans expressius alternatius fa que s'abandonen usos lingüístics que els parlants consideren vetustos. La interacció entre les cultures és cada vegada més intensa, i per això les interferències lingüístiques d'unes llengües sobre altres són freqüents i es produeixen substitucions d'unes paraules per altres.

D'altra banda, la formació de l'estàndard ha anat canviant en els últims anys de manera notable. L'accés de la llengua a nous àmbits d'ús ha fet que esdevinga més funcional. La paraula habitual, compartida per tots, ha recuperat el valor bàsic de la seua força comunicativa. L'expressió literària ha deixat de ser el model de referència exclusiu de la correcció lingüística i, per contra, les necessitats del sistema educatiu, així com la influència dels mitjans de comunicació, han incidit de forma substancial en la formació de l'estàndard. Tot plegat, amb les contradiccions implícites a qualsevol procés

de canvi, és un signe inequívoc de normalitat.

DICCIONARIS QUE FACILITEN RESPOSTES

Siga com siga, i independentment de les valoracions que puguem fer-se, els diccionaris, com és lògic, s'han de fer ressò d'aquesta realitat mutable. Han d'incorporar els neologismes, i indicar en tot cas quines són les possibles alternatives que ha generat la nostra llengua. També han de ser sensibles als canvis de preferències sobre l'ús d'una paraula o d'una altra. Al cap i a la fi, els diccionaris són obres de consulta que han de donar resposta —o, almenys, han d'intentar-ho— als dubtes que tenen els usuaris de la llengua.

En aquest sentit, el nou *Diccionari escolar castellà-valencià valencià-castellà*, que acaba de publicar Edicions Bromera, s'ha elaborat amb aquesta aspiració: intentar auscultar la nostra realitat lingüística més immediata i donar una respos-

ta coherent a les necessitats de l'escola valenciana actual. Així, amb una visió oberta de la llengua, sense perdre les referències bàsiques del nostre marc lingüístic, s'ha procurat prioritzar de manera sistemàtica les formes valencianes habituals, perquè els parlants puguem sentir-se còmodes parlant i escrivint en valencià. I també s'ha prestat una especial atenció a les innovacions lèxiques, perquè els usuaris puguem trobar respostes als seus dubtes.

**El nou
Diccionari escolar
castellà-valencià
valencià-castellà
ausculta la nostra
realitat lingüística més
immediata i dona
una resposta coherent a
les necessitats de l'escola
valenciana actual**

DICCIONARI ESCOLAR CASTELLÀ-VALENCIÀ
VALENCIÀ-CASTELLÀ. JOSEP LACREU (COORD.)
BROMERA.TXT, 2005.

VÉNEN ELS ALTRES MANIÀTICS!

XAVIER MÍNGUEZ

BROMERA LLANÇA MÉS NOVETATS DELS AUTORS DEL BEST SELLER *NOU DIARI DEL JOVE MANIÀTIC*. ELS DOCTORS MACFARLANE I MCPHERSON PUBLIQUEN EN VALENCIÀ UN LLIBRE SOBRE EL BULLYING I UN ALTRE SOBRE

LES DROGUES. SENSE PÈLS EN LA LLENGUA PERÒ AMB TRELLAT. AQUESTES DUES NOVETATS S'UNEIXEN A LA *GUIA PER A JOVES MANIÀTICS*, DEL MATEIX FORMAT I QUE VA INAUGURAR LA COL·LECCIÓ «EL NORD».

La publicació de dues obres sobre problemes tan candents entre el jovent com són el *bullying* i les drogues –‘Bullying’. *Quan els joves són víctimes i agressors* i *La veritat sobre les drogues*–, no ens ha de deixar indiferents. I més, si els autors han demostrat ja com connectar amb aquest públic. No sols amb l'èxit de *Nou diari d'un jove maniàtic* i les seues seqüeles, sinó també per l'acaparador èxit de la pàgina web on tracten de donar resposta als milers de correus electrònics que els arriben sobre aquests i altres temes.

De fet, és aquesta pàgina web (bé, en realitat es tracta de dues pàgines <www.teenagehealthfreak.org> i <www.doctorann.org>) la que origina els dos llibres dels quals parlem. McPherson i Macfarlane han seleccionat, revisat i organitzat les preguntes més freqüents que apareixen en aquestes adreces i les han editades amb un format àgil i amé que en facilita la lectura. L'organització per capítols ajuda a trobar les preguntes (i, consegüentment, les respostes) més adients als problemes o dubtes que pugen

sorgir en la ment dels joves i dels no tan joves.

Però probablement la clau de l'èxit d'aquestes publicacions estiga en el to desenfadat i gens moralista de què fan ús els doctors. La premissa principal en la qual es basa el llibre sobre les drogues és «No ho faces, però si ho fas, fes-ho amb trellat». Aquest enfocament ajuda molt a un acostament realista al problema. Lluny del moralista per irreal i, fins i tot hipòcrita, «Drogues no».

Dos llibres d'aquestes característiques han de tenir el seu lloc en la bi-

blioteca de l'institut, i sobretot han de tenir el seu lloc a les aules. Però, com i on els hem de presentar?

A CLASSE AMB ELS «MANIÀTICS»

Aquestes temàtiques s'introdueixen de dues maneres ben diferents en el centre escolar. D'una banda trobem el maltractament i les drogues com a problema real i concret d'alguns joves del centre. De l'altra, aquests temes, en tant que d'actualitat i interès, també són molt usats per a debats, treballs i altres activitats acadèmiques. Així doncs, mirarem de centrar el seu ús en cadascuna d'aquestes àrees.

Per al docent, o més aviat per al centre que s'enfronte amb un problema de maltractament o de drogues, l'àmbit més apropiat per a tractar el problema és la tutoria. En aquest espai, l'acostament als joves és més senzill i també resulta més senzill obtenir una resposta més sincera per la seua part. Com que es tracta d'un àmbit sobretot professional, els dos llibres dels quals

**El que més pot
enriquir el treball
sobre aquests llibres
és el debat**

fem esment entrarien dins de la *bibliografia recomanada* perquè l'afectat hi trobe solucions o, almenys, algunes respostes als problemes que l'acaparen. Insistim que el format i la lectura àgil dels llibres són d'una gran ajuda.

PREGUNTES I RESPOSTES A DEBAT

Però si allò que es vol és tractar el problema a les aules, aleshores cal buscar el context més adient. Des d'aquest punt de vista, l'assignatura d'ètica, l'alternativa a religió o, fins i tot, la mateixa assignatura de religió poden ser un bon àmbit de treball d'aquestes lectures. Des del nostre punt de vista, el més interessant d'aquests llibres és promoure'n la lectura lliure, és a dir, que l'adolescent s'hi acoste per recomanació o per referències externes, perquè el tema li suscite algun interès. Trobem que les

**Els nous «maniàtics»
són una esplèndida
introducció a la lectura
instrumental, útil
per a informar-se
sobre temes d'interés**

vegades, lectures amb un gran atractiu per a l'alumnat acaben sent odiats per un tractament erroni per part del docent. Trobem que la norma d'or ha de ser que el treball sobre un llibre mai ha de superar-ne la lectura. El més interessant d'una obra sempre ha de ser la seua lectura, no la infinitat de treballs,

d'altres materials que puga facilitar el professorat.

L'objectiu final podria ser la formulació individual, per grups o col·lectiva de noves preguntes per a remetre, després de passar per la classe d'anglès, a les pàgines web dels autors. Sens dubte, aquesta activitat serà molt engrescadora per al nostre alumnat.

L'ASSAIG, TAMBÉ PER A JOVES

Finalment, proposaríem una altra opció de lectura que entraria perfectament en l'àrea de valencià. Una de les mancances més esmentades quant a les lectures adolescents és, sens dubte, l'assaig. En aquest sentit, les obres de les quals parlem són una esplèndida introducció a la lectura instrumental, és a dir, la lectura que serveix per a informar-se sobre temes d'interés. És fonamental que, des de totes les àrees, es transmeta a les

temàtiques i el tractament són suficientment atractius per a facilitar aquest tipus de lectura extensiva que aplanar el camí a un enfocament adult de la lectura. És a dir, tot i aparèixer citat en l'institut, l'adolescent faria el camí que fa qualsevol adult format quan té interès per un tema, sense la mediació d'una obligació acadèmica. Per això, cal que les novetats siguin presentades a les aules com un material interessant per al públic al qual s'adreça. La lectura o el treball de fragments especialment seleccionats, ajudaria a conèixer els llibres i a animar a la lectura d'aquests.

Si per contra s'opta per un treball més intensiu sobre les obres, el que cal evitar de totes totes és que aquest treball eclipse els mateixos llibres. De

resums, etc. que se'n poden demanar. Amb aquesta premissa, doncs, pensem que el que més pot enriquir el treball sobre aquests títols és el debat. Òbviament, cap comentari parteix del no-res, i ací entra el treball *intensiu* sobre les obres.

El format pregunta-resposta ens en facilita la presentació a l'aula. Una llista de preguntes agafades del llibre i la demanda de respostes individuals per part de l'alumnat pot donar lloc a diverses posades en comú d'aquestes respostes. La posada en comú també pot ser al grup-classe, amb la qual cosa tindríem un primer debat. Però a fi de fer el col·loqui més intens, el millor és repartir rols i que l'alumnat s'hi identifique seguint les pautes dels llibres o

aules el missatge que la lectura no és només una font d'entreteniment, sinó que continua sent una font privilegiada de coneixements. Aquest gènere, que recupera el format didàctic clàssic de la pregunta-resposta, pot ser una entrada senzilla al llibre amb valor documental. Des d'aquesta perspectiva, també és factible proposar-lo en l'assignatura de llengua i literatura com a lectura voluntària. Cal no oblidar que un dels factors més importants en la dinamització de la lectura és la varietat.

'BULLYING'. QUAN ELS JOVES SON VÍCTIMES I

AGRESSORS. A. MACFARLANE & A. MCPHERSON.

BROMERA, 2005.

LA VERITAT SOBRE LES DROGUES. A. MACFARLANE

& A. MCPHERSON. BROMERA, 2005.

PREPARACIÓ DEL RACÓ DE LECTURA

MARIA VIU

JUSTIFICACIÓ

De vegades, allò que més entrebanca el moment de llegir és no tenir un lloc per a fer-ho. I encara que, com és lògic, als lectors que ho són per convicció no els cal un espai concret per a lliurar-se als llibres, els que tot just comencen a enganxar-se a la lletra impresa, o els que encara no ho han aconseguit, agrairan un ritual de preparació previ a l'activitat.

D'altra banda, els amants de la lectura entendran que és interessant que objectes tan preats com els llibres tinguin un espai propi i singular, vestit i preparat per a gaudir dels tresors que amaguen la lletra i les il·lustracions de tots els volums de la seua biblioteca particular. Sens dubte, una bona preparació amb els elements adequats farà encara més plaent qualsevol estona dedicada a la lectura.

EDAT RECOMANADA

A partir de 4 anys.

OBJECTIUS

- Preparar un racó on poder llegir còmodament.
- Ordenar els llibres de la nostra biblioteca.
- Dotar l'estança amb mobles i complements adequats per a la lectura.
- Adoptar un mètode de classificació de llibres propi i operatiu.
- Facilitar i promoure l'acostament i el contacte amb els llibres.

DURADA APROXIMADA

D'una a dues hores, encara que és interessant dur a terme una tasca prèvia de planificació i recerca d'elements que vulguem que formen part de l'espai.

PROCÉS

En primer lloc, cal decidir on volem organitzar el racó de lectura, tenint

en compte la grandària de l'aula o de l'habitació de la casa i la distribució del mobiliari. El més adequat és al costat d'una finestra.

En segon lloc, s'han d'aconseguir una sèrie d'elements imprescindibles: una prestatgeria, una cadira o cadires, una taula per a emplenar fitxes... A més, hi ha tot un seguit d'elements complementaris que configuran a l'espai de lectura un aspecte d'allò més personal, i que contribuiran a fer més participativa la construcció del racó.

La tercera qüestió que cal tenir en compte és l'ordenació dels volums. Una biblioteca, per reduïda que siga, no és pràctica si no se'n coneix el contingut i si no hi podem trobar un llibre fàcilment. Per a fer-ho, podem organitzar els llibres en uns quants apartats bàsics, com ara poesia, llibres de por, d'aventures, contes... o inventar qualsevol altra divisió que ens resulte operativa tenint en compte la classe

de material de què disposem. A continuació, adjudicarem un color a cada tema i enganxarem les bandes adhesives als llocs. En cada secció, hauré d'ordenar els llibres seguint algun criteri per tal de facilitar-ne la recerca: l'ordre alfabètic per autors o per títols és una bona opció.

Com és lògic, en la mesura que involucrem els xiquets en la construcció del racó ens serà possible dotar-lo de més elements, ja que s'hauran de dur a terme tasques com:

- Fer dues llistes dels llibres, una per títols i l'altra per autors.
- Fer punts de lectura. Poden ser tires de cartó de caixes de sabates, perquè siguin més consistents, decorades amb pintura al tremp, o de dits, o amb la tècnica del *collage*. També podem fer punts de lectura amb clips dels grans, enganxant-los una ploma, o una flor de cartolina (o una papallona, una estrella...); o amb palets de gelat pintats, o amb cintes trenades.
- Decorar el material d'escriptori. Per exemple, el pot per a posar-hi els bolígrafs amb què emplenar les fitxes, la llibreta de préstecs i el fitxer es poden folrar amb suro del que es ven en làmines fines, o amb paper de colors.
- Penjar-hi cartells. De fires del llibre d'anys diferents, o pintats per ells mateixos. Potser és interessant redactar un decàleg d'ús del racó de lectura i fer un cartell bonic per a penjar-lo; o un cartell de «Silenci».

Finalment, i per a afegir un caràcter encara més íntim al racó de lectura, s'hi poden posar alguns coixins, i fins i tot un llum de peu o un flexo: tot per tal de fer còmoda i especial l'estança que acollirà els moments dedicats a l'aventura de llegir.

ESPAI PATROCINAT PER LA FUNDACIÓ BROMERA
PER AL FOMENT DE LA LECTURA.
www.fundaciobromera.org

Marina ja no té por

M. Dolors Pellicer / Irene Bordoy

Col. «El Micalet Galàctic», 115

64 pàgs. Bromera, 2005

De conte en conte

Vicent Pardo / Paco Giménez

Col. «El Micalet Galàctic», 116

96 pàgs. Bromera, 2005

Lluna i la pluja

Lluçà Vallés / Joan Arocas

Col. «El Micalet Galàctic», 114

80 pàgs. Bromera, 2005

Faig la primera lectura en veu alta per a una àvia de 88 anys i queda fascinada com, de ben segur, quedaran els lectors, nens o adults, que descobrixin les peripècies de la Marina. Peripècies provocades per la seva por, cosa que ens fa la protagonista tan propera que li sentim bategar el cor.

Qui no ha tingut o té por? Les pors neixen, creixen i evolucionen amb cadascú i fan que ens puguem identificar amb els altres en aquest sentiment. La Marina té sort: li agraden els animals i els pot contemplar. Un gat esporuguit dalt d'un arbre passa per un neguit semblant al d'ella, esporuguida dintre un malson. A la fi, però, i el títol ho confirma, es troba la solució.

Un llibre ben recomanable per a primers lectors. Es llegeix amb plaer i fa sentir viu. Unes pàgines ben ambientades amb il·lustracions suggeridores i apropiades. No tinc cap por que no us agradi.

M. DOLORS ALIBÉS

Fer metaliteratura infantil és un repte que Vicent Pardo i Paco Giménez superen ací sobradament. En aquesta trama bigarrada de contes breus, el lector (a partir de 10 anys) es converteix, des del començament, en un personatge. Pardo, alhora que teixeix amb ritme vertiginós aventures que succeeixen a xiquets i a éssers llegendaris i fantàstics (monstres, prínceps, pirates, etc.), insisteix en la necessitat d'inventar o descobrir històries, de conservar-les i transmetre-les.

L'autor hi barreja versions actualitzades de textos tradicionals amb altres elements, com al·lusions a la publicitat, jocs de paraules i encertats tocs d'absurdatat i surrealisme.

Encara hi encaixa tres o quatre ensenyaments –frescos i irònics– sobre la importància o no de l'aspecte exterior de les persones, el poder de la televisió i la necessitat de preservar l'espai natural. Les il·lustracions, fascinants, de Paco Giménez, tenen vida pròpia.

ARANTXA BEA

Lluna viu al bosc de Gàrgala, entre arbres i sendes perdudes, animals que parlen i meravelles solitàries. Un dia la pluja abandona misteriosament aquell territori i la sequera comença a endur-se les collites, els aliments i la vida dels animals, que, sense aigua, moren.

Decidida a trobar-hi una resposta i recuperar la pluja, Lluna visitarà Morgana, una vella dona estranya amb poders extraordinaris que habita el bosc profund i que l'advertirà que és Grioto, un mag poderós i malvat, qui ha segrestat la pluja i l'ha tancada en una ampolla al seu castell per a provocar el dolor dels humans.

Amb els consells i la poció màgica de Morgana, Lluna iniciarà el seu viatge a la muntanya on s'amaga Grioto per alliberar la pluja, un viatge ple de perills i aventures que posaran a prova la valentia de Lluna i la màgia de l'aigua quan plou... Una novel·la emocionant que farà els menuts conscients del valor de l'aigua.

SIMÓ COLOMER

MARIA DOLORS PELLICER mostra el seu coneixement de l'ànima infantil i les seues relacions amb l'entorn. Combina i dosifica magníficament realisme i imaginació. A Bromera ha publicat set títols per a xiquets, des de primers lectors fins de més de 10 anys.

Tant VICENT PARDO, mestre i escriptor que va nèixer a Vinalesa però que viu a Carcaixent, com l'artista PACO GIMÉNEZ (València, 1954) han estat distingits amb importants guardons, el primer com a autor de llibres per a infants i joves i el segon, com a il·lustrador.

LLUCÀ VALLÉS (Osca, 1960), professor vinculat a l'escola pública i la defensa de la llengua, ha publicat en aquesta mateixa col·lecció, també per a lectors a partir de 12 anys, la novel·la *L'illa de les Fogues*, distingida amb el Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre.

El rastre de la pantera

Mariano Casas

Col. «Espurna», 74

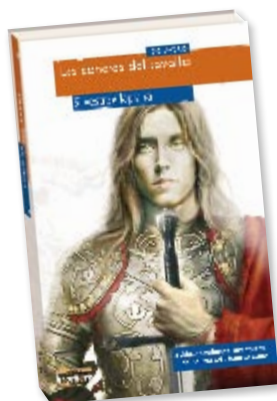
160 pàgs. Bromera, 2005

El rastre de la pantera parteix d'una situació ben habitual per a molts joves: Daniel, el protagonista de l'obra, es trasllada a Aradale, Anglaterra, per a estudiar anglès durant tot un curs. Però la seua estada no es limitarà a aprendre l'idioma, ja que Daniel prompte descobrirà que la ciutat, encara que sembla d'aquelles on mai no passa res, amaga un misteri. El seu primer dia allà creu veure a la vora d'un parc un gat negre enorme. L'actitud reservada dels habitants de la ciutat davant aquest fet el farà pensar que oculten alguna cosa.

La investigació dels misteris que envolten el felí juntament amb Lucy —una jove periodista de l'*Argus*, el diari local que vol publicar la història—, una extravagant família d'aristòcrates i els interessos d'una gran empresa nord-americana que pretén instal·lar un hotel de luxe a la població fan la resta per a arredonar una novel·la amb un ritme trepidant que fascinarà els lectors.

MARIA VILLALBA

MARIANO CASAS (València, 1963) ha publicat diferents obres per a infants i joves, entre les quals destaquen *L'escola secreta*, finalista del Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil, *La sang dels francesos*, *Escales d'una fuga* i *Pirates de la marjal*, distingida amb el Premi de la Crítica de l'IIFV.

Les cendres del cavaller

Silvestre Vilaplana

Col. «Esguard», 13

Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira

248 pàgs. Bromera, 2005

L'èxit assolit per *Les cendres del cavaller* en la col·lecció «L'Eclèctica» ha aconsellat els responsables de Bromera d'incorporar el llibre a la col·lecció «Esguard», que acull textos que s'enquadren dins del gènere de la narrativa històrica, amb un format molt assequible i atractiu per al jovent i el lector encuriós en els successos del passat. No és una mala destinació per a una obra que recrea els escenaris i les vicissituds que visqué un dels autors més destacats de la literatura del nostre segle d'or, el cavaller Joanot Martorell, autor del cèlebre *Tirant lo Blanc*, la vida del qual és tan apassionant com la del personatge que l'ha fet famós. Silvestre Vilaplana és el creador d'aquesta biografia novel·lada, que és, sens dubte, un contrapunt digníssim a la recerca acadèmica, perquè tracta amb respecte la figura i l'època del mític autor valencià i ajuda a la popularització de la seua obra.

PASQUAL ALAPONT

SILVESTRE VILAPLANA (Alcoi, 1969) ha conreat més d'una vegada el gènere de la novel·la històrica. Amb *Les cendres del cavaller* va aconseguir el XV Premi de Novel·la Ciutat d'Alzira i ser reconegut com un dels valors amb més futur de la narrativa valenciana actual.

País de faula

Dario Fo

Traducció de J. Ballester i

E. Salom

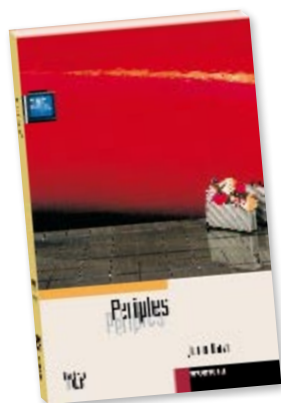
Col. «L'Eclèctica», 111

231 pàgs. Bromera, 2005

Un dels grans còmics del segle xx —si em permeten definir així el genial actor, director i guionista Dario Fo— es confessa. O, millor dit, fa el seu particular viatge al món dels records, submergint-se en el terreny màgic de la seua infantesa per tal de mostrar-nos el racó del nord d'Itàlia on es mesclaven les gents de totes les condicions i procedència i on va nàixer el nostre escriptor el 1926. Un lloc, cal dir-ho, on la importància i el prestigi que tenien els contacontes o fabulistes —que barrejaven realitat amb ficció— era immensa. Tot aquell paisatge italià entre les dues grans guerres del segle va formar el relat que avui es presenta en aquest llibre: el d'una vida dedicada a desvetlar els somnis de la literatura. Emocionant, vibrant, necessari per tal de comprendre l'esperit rebel i inconformista del gran Dario Fo.

RAFA MARTÍNEZ

DARIO FO (San Giano, Varese, 1926) és autor d'importantes obres dramàtiques com ara *Ací no paga ni Déu!* o *Misteri Buffo*, entre altres. Ha estat, juntament amb la seua dona, Franca Rame, el fundador de Nuova Scena i de La Comuna. Va rebre el Premi Nobel de Literatura el 1997.

Periples

Quim Daví

Col. «Lletra Nova», 24

Premi Vila de Teulada

136 pàgs. Bromera, 2005

La narrativa catalana del segle xx

Vicent Simbor Roig

Biblioteca «Essencial», 6

128 pàgs. Bromera-IIFV, 2005

Els haikus de Ciutat Vella

Antoni Defez

Col. «Bromera Poesia», 63

Premi Ciutat de València

72 pàgs. Bromera, 2005

Amb la combinació adient, les paraules poden esdevenir prismes que conviden a endinsar-nos en un joc de miratges. És així com Quim Daví dissenya un món on la veritat i la mentida abandonen la qualitat d'absolutes i només existeixen segons la perspectiva que adoptem. Una vegada difuminada la línia entre la realitat i el somni, els *Periples* que ens proposa l'autor ens traslladen a espais que adquireixen un caràcter insòlit a mesura que avancen els relats.

Estructurat en tres parts —«Parleu després de sentir el senyal», «Final de trajecte» i «Guals»—, que al seu torn resulten també ben fragmentàries, tots els contes comparteixen un tret: elements tan quotidians com missatges telefònics al contestador, imatges urbanes o anècdotes que semblen intrascendents es tornen volgutament inquietants mitjançant recursos que provoquen estranyesa o perplexitat, i configuren així una trencadissa de sensacions.

PAU GOMIS

Acabat el segle xx, és el moment de fer un repàs, ni que siga sucint, al que la narrativa escrita en la nostra llengua ha donat durant els cent anys més fructífers i tortuosos de la seua història. El nou treball del professor Vicent Simbor ens ofereix una visió de conjunt de la narrativa catalana del segle xx. Un període que s'obria amb unes propostes narratives dins els esquemes del Modernisme, centrat exclusivament al Principat de Catalunya i que es tanca amb «cinc noms singulars: Jesús Moncada, Quim Monzó, Carme Riera, Jaume Cabré i Joan F. Mira». El segle no ha passat debades: l'obertura de fronteres en aquesta tria geogràfica no és del tot casual.

La voluntat del text de donar compte d'uns autors en el seu context més ajustat i de ser una eina útil, per la síntesi, fa que sovint la brevetat d'una llista freda de noms no permeta endinsar-s'hi més.

JOSEP CASTANYER

Una de les millors herències que ens deixà el poeta Vicent Andrés Estellés fou, sens dubte, el gran descobriment de l'ànima de la ciutat de València, la seua mirada emotiva envers la laberíntica València. Hi havia en aquella visió, de vegades convulsa, amarga però també propera, una reivindicació de la pervivència, una voluntat d'existir malgrat la desolació. Defez, com altres poetes del país —no gaires, cal dir— ha revisitat amb l'esperit del poeta de Burjassot aquesta València antiga, escenari d'un passat esplendorós de cultura, plena d'història... Una vegada més, doncs, el poeta assaja el restabliment d'una vella dignitat sobre un escenari que sabem assolat.

Defez s'ha valgut de poemes molt breus que fixen l'atenció en fets absolutament irrelevants per elevar-los sobre la seua petita transcendència tot seguint les passes orientals de la tècnica de l'haiku. Un llibre d'una senzillesa exquisida.

FRANCESC VIADEL

QUIM DAVÍ (Barcelona, 1943) ha publicat els llibres de poesia *Mercat d'asfalt*, *La gravetat* i *Naturalesa dels dies*, així com el volum de narrativa *El límits dels rails*. *Periples* li ha valgut el Premi Vila de Teulada 2004.

VICENT SIMBOR és catedràtic de filologia catalana a la Universitat de València. Especialista en narratologia i en literatura catalana contemporània, ha publicat nombrosos estudis sobre la novel·la del segle xx.

ANTONI DEFEZ (València, 1958) és part de la generació dels vuitanta que va arrancar amb l'antologia *Brossa nova* (1981). El 2003 publicà el seu poemari *Pas insomne*, XX Premi Manuel Rodríguez Martínez Ciutat d'Alcoi.

Diccionari visual

Josép Vicó

Bromera.txt, 2005

Com reconeix un xiquet un pingüí, un camell o una girafa si no n'ha vist mai? Com anomena allò que porta el pediatre penjat del coll cada vegada que va a veure'l? El *Diccionari visual* és l'eina perfecta per a donar solució a aquestes qüestions: aporta el referent per a un concepte que no és pròxim als menuts i assigna una paraula a aquell referent que li és habitual visualment, però del qual no coneix el nom.

Per tant, una vegada més, no és que una imatge val més que mil paraules, sinó que imatges i paraules van de la mà en una obra pensada per als més menuts, però que no deixa de banda la

tasca de l'adult –mestre o pare– com a conductor, o guia, en la descoberta del món i l'adquisició del coneixement.

Els dibuixos de Josep Vicó, plens de la tendresa necessària per a l'edat a què van adreçats, però sense recaure en l'apocament, retraten amb una fidelitat extrema els referents de la vida quotidiana, a fi de fomentar en els menuts la necessitat de saber com es diuen les coses que els envolten.

VOCABULARI EN LLETRA MANUSCRITA I MAJÚSCULA

La part del «diccionari» corre a càrrec dels objectes seleccionats que apareixen en els laterals i dels quals es fa constar el nom en lletra manuscrita i majúscula, amb la idea de continuar l'aprenentatge de la lectura en la modalitat a què estiguen acostumats. Amb una presentació detallada de diversos camps semàntics –la cuina, el bany, el parc, la ciutat...–, el vocabulari bàsic dels menuts està garantit, al mateix temps que s'aconsegueix la integració d'aspectes de diverses àrees del currículum, com ara la llengua, les matemàtiques, les ciències o la música.

Ambdós vessants –el gràfic i el textual– es presenten estretament lligats per mitjà de les possibilitats d'exploració didàctica que s'ofereixen. Tot tenint ben present la interacció amb l'adult, el diccionari presenta diversos graus d'anàlisi dels seus elements, que els menuts aniran descobrint a poc a poc alhora que desenvolupen la seua agudesa visual.

I encara podem afegir un aspecte imprescindible que els docents i els pares tenen ben present en l'educació dels menuts: el treball dels temes transversals. L'educació viària, la higiene personal, l'alimentació saludable, la igualtat de sexes o el respecte per la natura i els animals són temes que sorgeixen amb naturalitat observant les làmines del diccionari.

En resum, el *Diccionari visual* és el recurs ideal –tant a l'aula com a casa– per a conversar amb els menuts i ajudar-los a desenvolupar la capacitat de relacionar-se amb l'entorn. L'obra apareix simultàniament en castellà i anglès –Algar Editorial–, gallec –Xerais– i basc –Tarttalo.

BEGONYA SOLER

BORMAC S.L. ARTES GRAFICAS
 Pol. Industrial El Plà • Carrer de la Trama, 5 • Apd. 127
 Telf: 96 291 60 30 • Fax: 96 291 63 23
 correo@graficasbormac.net • diseno@graficasbormac.net
 www.graficasbormac.net • 46670 / ONTINYENT (Valencia)

NOVES COL·LECCIONS INFANTILS

ALGAR EDITORIAL ESTRENA «MIS PRIMEROS CALCETINES» I «MALETA MÁGICA», PER ALS MÉS MENUTS

Amb l'objectiu d'introduir els xiquets i les xiquetes en l'apassionant món de la lectura, Algar presenta dues noves col·leccions infantils: «Mis Primeros Calcetines» i «Maleta Mágica».

La sèrie «Mis Primeros Calcetines» editada en dues modalitats –en lletra manuscrita i en majúscules–, incorpora les lletres de l'alfabet gradualment, de manera que l'aprenentatge de la lectura es converteix en un joc senzill i divertit.

De la seua banda, «Maleta Mágica» introdueix la lectura en lletra d'impremta. Aquesta col·lecció està formada per quinze contes, d'autors i il·lustradors de prestigi reconegut. Tots els llibres tenen un element «màgic» entre les seues pàgines: en cada títol hi ha un mateix personatge o objecte amagat en les il·lustracions, de manera que cada llibre es presenta als menuts com un joc per a trobar-lo.

DITES I SUGGERIMENTS

«La literatura consisteix en un esforç per fer real la vida.»

FERNANDO PESSOA

«Tal vegada la literatura sigui l'única manera de poder dir que estem a favor de la realitat i a la vegada, en contra.»

VALENTÍ PUIG

«Tota novel·la és un atemptat contra el suposat rigor de la història.»

M. AURÈLIA CAPMANY

«La història és la vida de les col·lectivitats; la novel·la és la vida dels individus.»

ALPHONSE DAUDET

CONTA'NS LA TEUA EXPERIÈNCIA

LA FUNDACIÓ BROMERA POSA EN MARXA UNA CAMPANYA DE FOMENT DE LA LECTURA EN FAMÍLIA

Com podem fomentar la lectura a casa? Per a trobar com més respostes millor, la Fundació Bromera us convida a explicar les idees o els trucs que feu servir perquè lligin els vostres fills, germans, nebots... o bé aquells que us van enganxar a llegir a vosaltres quan éreu menuts. Les més útils, originals o divertides es publicaran a la web <www.fundaciobromera.org>. Aquells que hi participen abans que finalitze el 2005 tindran premi, ja que rebran un lot de llibres –adequats a l'edat que ells indiquen– per cada «recepta» publicada. Podeu enviar-nos ja les vostres experiències (màxim 2.000 caràcters) per correu-e a <lectura@fundaciobromera.org> o a l'apartat de correus 147, 46600 d'Alzira. No oblideu incloure les vostres dades personals ni l'edat del xiquet o xiqueta a qui va adreçada l'activitat (així com l'edat actual diferent).

NOVETATS DE BROMERA.TXT

BENVINGUTS BÀSIC, ELS QUADERNS CALAIXET I ELS NOUS NÚMEROS DE CANYAMEL REBEN UNA BONA ACOLLIDA PER PART DELS ENSENYANTS

Bromera ha estat, des dels seus començaments, ben sensible a les necessitats dels educadors, i fruit d'aquesta estreta relació són les diferents propostes de materials educatius que es llancen. Així és com s'ha d'entendre l'èxit de les últimes novetats de «Bromera.txt»: *Benvinguts bàsic*, els quaderns *Calaixet* i els últims números de la sèrie *Canyamel*, que

ja han sigut adoptats per una bona quantitat d'escoles valencianes.

La sèrie *Benvinguts* de quaderns de valencià per a novinguts, que va tenir tan bona acollida el curs passat, s'ha completat en els últims mesos amb *Benvinguts bàsic*, un títol previ a l'1 i el 2, que proporciona als immigrants, i a tots aquells que s'acosten per primera vegada al valencià, coneixements fonamentals tant de gramàtica com de vocabulari. De la mateixa manera que els números 1 i 2, els autors d'aquest material han estat Alfred Aranda i Susanna Boronat.

Els *Calaixet*, elaborats per Begonya Soler i Maria Viu i amb dibuixos d'Anna Clariana, són uns quadernets eminentment pràctics que comple-

menten els materials per a l'ensenyament de la llengua en el primer cicle de Primària. Aquests títols, que han agradat molt als professors, treballen la comprensió lectora, l'ortografia i la gramàtica enfocades d'una manera lúdica.

Per a l'actual curs escolar s'ha completat també la sèrie de llibres de lectures per a Primària *Canyamel* amb dos nous números, el 3 i el 4. Aquests materials, amb textos d'Enric Lluch i il·lustracions d'Alberto Botella i Armand, respectivament, són el complement perfecte dels llibres de llengua i pretenen fomentar un aspecte tan important per a l'adquisició de coneixements com és la comprensió lectora.

MOR UNA VIDA, NAIX UN BEST SELLER

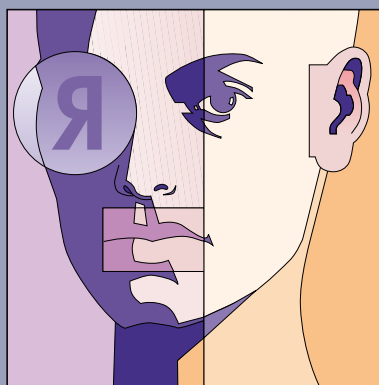
No hi ha dubte que *Mor una vida, es trenca un amor* és un llibre que ha marcat generacions senceres de lectors joves des que es va publicar el 1981. De fet, és un dels primers best sellers de la literatura juvenil en català, juntament amb *Mecanoscrit del segon origen*, de Manuel de Pedrolo –justament enguany fa 15 anys del seu traspass– i la saga torrentina de Butxana.

Prova d'aquest èxit és que, malgrat els anys que han passat, continua editant-se any rere any. Tot un luxe que molts pocs llibres poden permetre's. Ben aviat es compliran els 25 anys de *Mor una vida, es trenca un amor* i ja va per la 29a edició a Bromera! I *Només la mar ens parlarà d'amor*, la segona part, ja en porta cinc, d'edicions, des del 1999, prova que la fórmula triada per Joan Pla té èxit entre el públic juvenil.

I on rau aquest èxit? Al meu parer, en què l'autor ha sabut combinar una sèrie d'ingredients que constitueixen els interessos vitals dels lectors adolescents, en el sentit que és en aquesta edat quan descobrim què és això de l'amor, quan ens rebel·lem contra l'autoritat paterna i quan cerquem àmbits de llibertat que trenquen les normes establertes. A més, l'estructuració narrativa de les dues novel·les, que combina les veus en primera persona dels dos protagonistes, fa que el lector

El retrovisor

MARC CANDELA

s'identifique –i s'implique– plenament amb els personatges, alhora que fa avançar la trama concatenant la visió d'ambdós. Un recurs narratiu, tot s'ha

JOAN PLA VILLAR (Artana, la Plana Baixa, 1942) ha esdevingut un referent de la nostra literatura juvenil amb *Mor una vida, es trenca un amor* (1981), un dels llibres iniciàtics del *boom* de la literatura juvenil als anys vuitanta. La seua obra, centrada en la literatura infantil i juvenil, està integrada per trenta títols publicats i nombrosos premis literaris, entre els quals destaquen el Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil de l'any 1998 amb *Només la mar ens parlarà d'amor* o el Premi de Narrativa Infantil Vicent Silvestre l'any 2000, amb *L'autobús d'aniràs i no tornaràs*. Com el mateix Pla ha explicat, allò que més li interessa és el món dels joves i, en concret, el descobriment de l'amor i del sexe.

de dir, executat a la perfecció per l'autor.

Ambdós llibres comparteixen altres característiques. Pel que fa a la trama, ambdues novel·les tenen en comú la incomprensió i el rebuig dels pares d'un dels dos amants, que no aproven –i, fins i tot, prohibeixen– la relació amorosa amb una persona de classe social inferior. Aquest fet comporta una sèrie de peripècies dels amants amb conseqüències tràgiques en les dues obres.

La presència de la natura en ambdues novel·les també adquireix gran protagonisme i gairebé esdevé un personatge més, quan no es converteix en un recurs simbòlic: el baladre, la mar, el barranc, les flors, la muntanya..., que se'ns presenten embolcallats d'un altre tret que crida l'atenció, el lirisme del llenguatge, amarat de metàfores i de recursos poètics. També sorprèn gratament la riquesa lèxica emprada, sobretot si tenim en compte la tendència que hom té d'adequar el llenguatge literari a la manera de parlar del jovent com a estratègia de captació de l'interès del lector.

Mor una vida, es trenca un amor i, en menor mesura però també, *Només la mar ens parlarà d'amor* demostren que es pot fer literatura juvenil d'èxit mantenint un alt grau de formalitat i de poeticitat. Per als qui, com jo mateix, mantenim un contacte regular amb la literatura juvenil és molt recomanable (re)llegir aquests llibres, ni que siga només per parar atenció en aquest aspecte estilístic.

MOR UNA VIDA, ES TRENCA UN AMOR. JOAN PLA.

BROMERA, 1990.

Photo©STARP

Al pot menut
hi ha la bona
confitura

El setmanari del País Valencià

EL PUNT

**Presentem el Compromís
Bancaixa, el tipus de relació
que esperes amb una entitat
financera.**

**Sorprenentment, creada per
una entitat financera.**

www.elcompromisobancaja.com

*Així és el Compromís Bancaixa. Una nova manera
de fer reflectida en 12 punts. 12 punts pels quals
ens comprometem amb
tots i cada un dels
nostres clients.*

Bancaixa

*Si no és bo per a tu,
no és bo per a nosaltres.*